

Museoalan ammattiliitto MAL ry

Paras mahdollinen museoharjoittelu

Museoalan harjoittelukyselyiden
raportti

Julkaisu 8:2022

ISBN 978-952-69896-2-4 (PDF)

ISBN 978-952-69896-3-1 (HTML)

Maija Talja

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	1
1 Museoalan harjoittelukyselyt	3
Vastaajat: Harjoittelijat	4
Vastaajat: Museot	5
Vastaajat: Korkeakoulut	5
2 Perustietoja harjoitteluista	6
Harjoittelupaikan löytäminen.....	6
Harjoittelupaikat.....	8
Harjoittelun pituus	9
Työvälineet	10
Harjoittelijoiden lukumäärä.....	11
3 Harjoittelun aikaiset työtehtävät ja ohjaus	12
Työtehtävät harjoittelun aikana	12
Luettelointi, digitointi ja muu kokoelmatyö	13
Näyttelyiden suunnittelu, toteutus ja rakentaminen.....	13
Viestinnän ja markkinoinnin tehtävät	14
Tapahtumien organisointi	14
Pedagogiset tehtävät	14
Yleisötyö, asiakaskokemus, kävijätutkimukset	15
Opastaminen.....	15
Kulttuuriperintökohteiden ja -aineistojen dokumentaatio tai inventointi.....	15
Kulttuuriympäristötyön tehtävät	15
Aineettoman kulttuuriperinnön tehtävät	16
Hallinnolliset tehtävät.....	16
Asiakaspalvelu	16
Näyttelyvalvonta	16
Harjoittelun aikaisiin tehtäviin vaikuttaminen.....	17
Harjoittelun aikaisten tehtävien mielekkyys ja museoalan osaamisen edistäminen	18
Harjoittelun aikainen ohjaus	19
4 Harjoittelun palkkaus ja rahoitus	23

Harjoittelujen palkallisuus ja palkattomuus	23
Palkkataso ja harjoittelijoiden tyytyväisyys palkkaukseensa	26
Harjoittelutuki	28
5 Harjoittelun sopimukset ja työtodistus	31
Harjoittelu- ja työsopimukset	31
Työtodistus.....	33
6 Harjoittelun aikaiset ristiriitatilanteet	35
Ristiriidat ja niiden selvittäminen	35
Ammattijärjestön tuki ristiriitatilanteissa.....	38
7 Harjoittelu poikkeusolosuhteissa.....	39
Koronapandemian vaikutukset	39
8 Onnistuneen museoharjoittelun osatekijät	43
Tyytyväisyys harjoitteluun	43
Mielekkäät työtehtävät ovat harjoittelun A ja O	44
Harjoittelijalle tulee maksaa palkkaa	45
Riittävän pitkä harjoittelu takaa hyvän oppimiskokemuksen	47
Harjoittelun ohjaukseen kannattaa panostaa.....	47
Harjoittelija osaksi työyhteisöä	48
Harjoitteluista tulee sopia kirjallisesti	49
Poikkeusolosuhteiden vaikutukset harjoitteluihin	50
9 Lopuksi	52

1 Museoalan harjoittelukyselyt

Museoalan ammattiliitto MAL ry toteutti museoalan harjoittelukyselyt touko-kesäkuussa 2021. Kyselyiden tavoitteena oli kartoittaa museo- ja kulttuuriperintöalan harjoittelujen nykytilaa sekä asioita, jotka vaikuttavat onnistuneen tai puutteellisen harjoittelukokemuksen muodostumiseen. Kokonaisvaltaisen kuvan saamiseksi laadimme erilliset kyselyt harjoittelijoille, museoalan organisaatioille sekä korkeakouluille. Harjoittelijoiden kyselyyn saimme vastauksia 84 kappaletta, museoiden kyselyyn 18 kappaletta ja korkeakoulujen kyselyyn seitsemän kappaletta. Kyselyiden saatetekstit ja kysymykset ovat raportin liitteinä (liitteet 1–3).

Harjoittelut ovat keskeinen osa museo- ja kulttuuriperintöalan opintoja. Alan korkeakouluopinnoissa harjoittelu on lähes aina pakollinen osa tutkintorakennetta. Monelle opiskelijalle opintoihin kuuluva harjoittelu tarjoaa ensikosketuksen museotyöhön. Onnistunut harjoittelukokemus tarjoaa oman alan työkokemusta sekä tukee opiskelijan ammatti-identiteetin muodostumista. Harjoittelijat ovat merkittävä resurssi alan organisaatioille, sillä harjoittelijat tuovat mukanaan työpanoksensa lisäksi tärkeää osaamista. Harjoittelija tulisikin nähdä museo- ja kulttuuriperintöalan tulevana asiantuntijana.

Harjoittelijoille suunnatun kyselyn vastaajat olivat löytäneet kyselyn useimmiten Museoposti-sähköpostilistan, MALn uutiskirjeen tai ainejärjestönsä sähköpostilistan kautta. Myös MALn sosiaalisen median kanavat ja korkeakoulujen/oppiaineiden sähköpostilistat tavoittivat hyvin vastaajia. Harjoittelijoille suunnattu kysely oli anonymi, mutta vastaajilla oli halutessaan mahdollisuus osallistua erillisellä lomakkeella Museokortin arvontaan. Kyselyn saatetekstissä kehoitettiin vastaamaan kyselyyn, mikäli oli suorittanut tai suorittamassa harjoittelun museoalalla tai harjoittelu oli peruuntunut esimerkiksi koronan takia.

Museoalan organisaatioille ja korkeakouluille suunnatuissa kyselyissä vastaajilla oli mahdollisuus nimetä organisaationsa yhteyshenkilö tai vaihtoehtoisesti vastata kyselyyn anonymisti. Näissä vastaajaryhmissä vastaajat olivat löytäneet kyselyn joko sähköpostilistan, MALn uutiskirjeen tai MALn järjestökoordinaattorin suoran yhteydenoton kautta. Museoalan organisaatioita kehoitettiin vastaamaan kyselyyn, mikäli organisaatiossa oli ollut harjoittelija tai harjoittelijoita viimeisen viiden vuoden aikana. Korkeakoulujen edustajia puolestaan kehoitettiin vastaamaan siinä tapauksessa, että oppilaitoksen opiskelijat suorittavat harjoitteluja museoalalla.

Tässä raportissa käydään läpi kyselyjen tulokset museoharjoittelujen onnistumisen kannalta keskeisiä tietoja painottaen. Laajan kyselyaineiston taustoittavat tiedot käydään läpi soveltuvien osien, sillä niiden merkitys onnistuneen harjoittelukokemuksen kannalta ei ole keskeinen. Tällaisia ovat esimerkiksi tiedot museoiden sijaintimaakunnasta tai museotyyppistä. Raportissa ei nimetä vastaajien harjoittelu- tai työpaikkoja.

Kyselyissä nousi esille useita tärkeitä tekijöitä, jotka vaikuttivat harjoittelun onnistumiseen. Nämä osatekijät käydään läpi erikseen raportin lopussa. Kyselyiden vastausten perusteella onnistunutta museoalan harjoittelua määrittävät:

- mielekkäät tehtävät
- harjoittelun palkallisuus
- riittävä kesto
- laadukas ohjaaminen
- kuuluminen työyhteisöön
- kirjallinen sopiminen harjoittelun osapuolten kesken

Pandemian aikana oli lisäksi tärkeää, että harjoittelut toteutuivat myös poikkeusolosuhteissa.

Käymme seuraavaksi läpi perustietoja vastaajista ja suoritetuista harjoitteluista. Tämän jälkeen perehdymme tarkemmin harjoittelun eri osa-alueisiin.

Vastaajat: Harjoittelijat

Harjoittelijoiden kyselyyn vastanneista valtaosa (66 vastaajaa, 79 %) oli naisia, mikä heijastelee muutenkin museoalan naisvaltaisuutta. Miehiä vastanneista oli 17 % (14 vastaajaa). Kaksi vastaajaa kertoi sukupuolensa olevan muu kuin mies tai nainen ja kaksi ei halunnut ilmoittaa sukupuoltaan.

Selvästi suurin osa harjoittelijoista (50 vastaajaa, 60 %) oli ollut 18–29-vuotias harjoittelun suorittaessaan. Seuraavaksi eniten oli 30–40-vuotiaita (24 vastaajaa, 29 %). Loput olivat yli 40-vuotiaita.

Harjoittelijoista 79 % (66 vastaajaa) opiskeli yliopistossa harjoittelua suorittaessaan. 14 % (12 vastaajaa) opiskeli ammattikorkeakoulussa. Loput olivat avoimen yliopiston opiskelijoita, työttömiä tai täydennysopiskelijoita.

Selvästi suurin osa (39 vastaajaa, 46 %) harjoitteluista toteutettiin kandi- / AMK-vaiheessa. Merkittävä osa (27 vastaajaa, 32 %) harjoittelijoista suoritti harjoittelun osana maisteri- / YAMK-opintoja. Vastaajista neljä (5 %) suoritti harjoittelun kummassakin opintovaiheessa, ja kuusi (7 %) osana lisä- tai täydennysopintoja. Muut suorittivat harjoittelun muun muassa osana avoimen yliopiston opintoja, erillisopintoina tai jatko-opintojen aikana.

Harjoittelijoista 70 % (59 vastaajaa) oli suorittanut harjoittelunsa kyselyyn vastatessaan. Kyselyn aikaan harjoittelua suorittavia oli 25 % (21 vastaajaa). Kolmen vastaajan sovittu harjoittelu oli peruuntunut ja yksi vastaaja odotti vielä harjoittelun alkua.

Suurin osa harjoittelukokemuksista oli melko tuoreita. Vastaajista puolet suoritti harjoittelua parhaillaan tai oli suorittanut harjoittelunsa koronapandemian aikaan. Kymmenen vastaajaa (12 %) kertoi suorittavansa harjoittelunsa kuluvaan tai ensi vuoden aikana, eli 14.6.2021-31.12.2022 välillä. Noin 31 % (26 vastaajaa) harjoittelun suorittaneista oli suorittanut harjoittelun ennen koronapandemiaa, mutta maksimissaan viisi vuotta sitten. Neljän vastaajan (5 %) tapauksessa harjoittelusta oli ennättänyt kulua yli viisi vuotta. Loput olivat peruuntuneita harjoitteluita.

Vastaajat: Museot

Vastanneista museoalan organisaatioista 61 % (11 organisaatiota) edusti kulttuurihistoriallisia museoita. Seuravaksi eniten oli erikoismuseoita, joita oli 28 % (viisi organisaatiota). Taidemuseoita oli yksi kappale ja muita erittelemättömiä museoita yksi kappale. Luonnontieteellisiä museoita ei ollut vastaajien joukossa.

Huomionarvoista on, että kaikki vastaajat työskentelivät nimenomaan museoissa. Kyselyssä ei näin ollen ole edustettuna työnantajapuolelta muunlaisia kulttuuriperintöalan organisaatioita. Tämän vuoksi tästä vastaajaryhmästä käytetään **raportissa nimitystä "museot"**.

Vastanneissa museoissa sekä yksityisen sektorin että kuntapuolen museoita oli yhtä paljon (kahdeksan organisaatiota, 44 %). Valtiosektorin organisaatioita oli kaksi kappaletta. Kansallisgallerian, seurakuntien tai yliopistojen alaisuudessa toimivia museoita ei ollut vastaajien joukossa.

Suurin osa museoista oli pieniä tai keskisuuria. Alle viiden palkatun henkilön museoita oli 28 % (viisi organisaatiota), samoin 6–15 henkilön museoita. Seuraavaksi eniten oli 31–70 palkatun henkilön museoita (neljä organisaatiota, 22 %). Suuria, yli 100 henkilön organisaatioita, edusti kolme vastaajaa (17 %). Kahden edellä mainitun museo-organisaation välimaastoon sijoittui yksi museo.

Suurin osa museoista oli Uudellamaalla (viisi organisaatiota, 28 %), Pohjois-Pohjanmaalla (kolme organisaatiota, 17 %), Varsinais-Suomessa (kaksi organisaatiota, 11 %) sekä Pirkanmaalla (kaksi organisaatiota, 11 %).

Vastaajat: Korkeakoulut

Korkeakouluille osoitettuun kyselyyn saatiin vastauksia neljän yliopiston ja kahden ammattikorkeakoulun edustajilta. Korkeakoulujen opiskelijoista suurin osa suoritti pääaineopintoja historia-aineissa ja kulttuurintutkimuksessa. Yleisiä olivat myös muut museoalalle perinteisesti pätevöittävät aineet, kuten taidehistorian, arkeologian, museologian, konservoinnin ja restauroinnin opinnot.

2 Perustietoja harjoitteluista

Tässä luvussa käydään läpi perustiedot harjoittelukyselyiden vastaajien kokemuksista ja arvioista harjoittelujen toteutumiseen liittyen. Tarkastelemme, miten harjoittelupaikka tyypillisesti löydetään, millaisissa museoissa harjoitteluja tehdään, miten harjoittelut sijoittuvat maantieteellisesti sekä minkä pituisia harjoittelut keskimäärin ovat. Lisäksi luvussa käsitellään harjoittelijoiden työpanoksen merkitystä työnantajaorganisaatiolle heille osoitettujen työvälineiden ja harjoittelijoiden samanaikaiseen lukumäärään peilaten.

Harjoittelupaikan löytäminen

Harjoittelupaikan löytämisessä omatoimisuus kannattaa; 49 vastaajaa (58 %) harjoittelijoista oli löytänyt paikan ottamalla itse aktiivisesti yhteyttä kiinnostavaan organisaatioon. Reilu neljännes (26 %) oli jättänyt hakemuksen rekrytointi-ilmoitukseen. Viidelle (6 %) oli paikka järjestynyt omien verkostojen avulla ja kolmelle (4 %) oppiaineen kautta.

Korkeakoulujen vastauksissa korostui myös opiskelijoiden oma aktiivisuus. Yksikään korkeakoulu ei pääasiassa järjestä harjoittelupaikkoja opiskelijoille, joskin välillä korkeakoulu saattaa auttaa haussa esimerkiksi välittämällä rekrytointi-ilmoituksia. Kaiken kaikkiaan hakuprosessi koetaan itsessään tärkeäksi oppimiskokemukseksi opiskelijoille.

Kyselyyn vastanneista museoista 33 % (kuusi organisaatiota) kertoi heillä olevan silloin tällöin ja 56 % (kymmenen organisaatiota) säännöllisesti harjoittelijoita. Selvä enemmistö harjoittelijoista ottaa itse yhteyttä vastaajien organisaatioon harjoittelupaikan saadakseen (89 %). Seuraavaksi yleisin rekrytointitapa on avoin ilmoitus (28 %) ja ajoittain harjoittelija löydetään vastaajien omien verkostojen kautta (22 %). Vain yksi museoille suunnatun kyselyn vastaaja kertoi korkeakoulun tarjoavan heille harjoittelijoita.

Museoiden mahdollisuus tarjota harjoittelupaikkoja riippuu vastaajien mukaan siitä, millaiset palkkaukseen ja ohjaukseen liittyvät resurssit milloinkin ovat käytössä. Eräs vastaaja nosti esille myös sen, että harjoittelijoille sopivia projekteja ei aina ole saatavilla. Kyseisen vastaajan tapauksessa museon toimintatapana on, että opiskelijalle halutaan aina tarjota oma rajattu tehtäväkokonaisuus. Tämä on yksi tapa varmistaa, että harjoittelun aikaiset tehtävät on mahdollista saada valmiiksi kokonaisuudessaan harjoittelun aikana.

Harjoittelijan ohjaaminen on ylimääräinen työtehtävä, jolle ei aina ole aikaa. Lisäksi haluamme että harjoittelijalle on antaa jokin oma projekti, jota hän voi tehdä pitkäkestoisesti koko harjoittelunsa ajan. Näitä ei aina ole sopivasti olemassa. Kolmas rajoittava tekijä on palkka. Museon pieni ylimääräinen

palkkaraha käytetään välillä hanketyöntekijöiden palkkaamiseen, joskus harjoittelijalle.

Harjoittelupaikan löytämisen tapa suhteessa harjoittelun palkallisuuteen

Vastaaaja: harjoittelijat

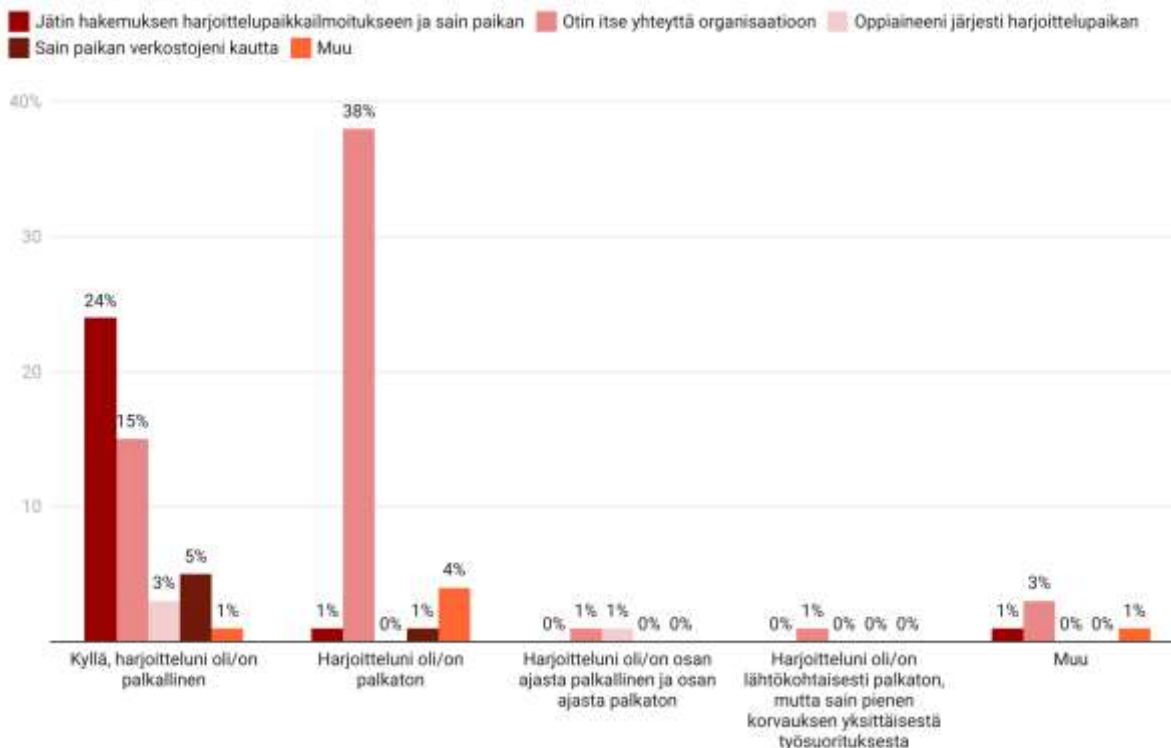

Chart: Musealan ammattiliitto MAL ry • Source: Musealan harjoittelukyselyt 2021 • Created with Datawrapper

Merkittävä osa harjoittelijoista oli löytänyt harjoittelunsa nopeasti maksimissaan muutaman yhteydenoton tai hakemuksen jälkeen. Kun harjoittelija oli itse yhteydessä kiinnostavaan organisaatioon, oli paikan nopea järjestäminen todennäköistä. Toisaalta vastaajien joukossa oli merkittävä määrä henkilöitä, jotka olivat hakeneet paikkaa useamman kuukauden tai jopa vuoden ajan ja jättäneet yli 10 tai jopa yli 20 hakemusta ennen paikan löytymistä. Kilpailua alan harjoittelupaikoista on siis selvästi havaittavissa.

Harjoittelupaikan nopea järjestäminen sellaista etsivälle opiskelijalle on itsessään positiivista. Harjoittelukyselyn vastauksista kuitenkin ilmenee, että varsin usein opiskelijan oma-aloitteisuus johtaa palkattoman harjoittelupaikan järjestämiseen. Oman yhteydenoton kautta harjoittelupaikan saaneista 49 vastaajasta 32 eli 65 % oli tehnyt harjoittelunsa palkattomana. Avoimissa vastauksissa jokunen harjoittelijoille suunnatun kyselyn vastaaja arvelikin palkattomuuden olleen harjoittelupaikan nopean järjestämisen taustalla.

Vaikka suurin osa opiskelijoiden suorista yhteydenotoista heitä kiinnostaneeseen organisaatioon johtaa kyselyn tulosten perusteella palkattomaan harjoitteluun,

merkittävä osuus tässä vastaajaryhmässä sai kuitenkin palkallisen harjoittelupaikan. Oma-aloitteisesti yhteyttä harjoittelupaikan tarjonneeseen organisaatioon ottaneista 49 vastaajasta 13 eli lähes 27 % oli saanut itselleen palkallisen harjoittelupaikan. Harjoittelupaikkaa etsiessään opiskelijan tulisikin pyytää palkkaa harjoittelustaan myös silloin, kun kyseessä on oma yhteydenotto potentiaaliseseen harjoitteluorganisaatioon.

Harjoittelupaikat

Suurin osa harjoittelijoista oli suorittanut harjoittelunsa kulttuurihistoriallisessa museossa (36 vastaajaa, 43 %) tai taidemuseossa (19 vastaajaa, 23 %). Kahdeksan vastaajan (10 %) kohdalla harjoittelupaikaksi valikoitui erikoismuseo. Kaksi vastaajaa puolestaan oli suorittanut harjoittelunsa luonnontieteellisessä museossa. Loput olivat esimerkiksi kulttuuriperintöalan yrityksiä tai yhdistyksiä.

Myös korkeakoulut kertoivat opiskelijoidensa suorittavan eniten harjoitteluja kulttuurihistoriallisissa museoissa sekä erikoismuseoissa. Jonkin verran harjoitteluita suoritettiin taidemuseoissa. Luonnontieteellisissä museoissa harjoitteluja tehdään korkeakoulujen mukaan vähiten. Erityisesti AMK-puolella tavallista on myös, että harjoitteluja suoritetaan usein muissa alan organisaatioissa, kuten konservointiyrityksissä.

Kuten museoalalla yleensä, suurin osa harjoittelijoista oli suorittanut harjoittelun kuntasektorilla (49 vastaajaa, 51 %). Harjoittelupaikoista yksityisen puolen museoita oli 23 % (19 vastaajaa) ja valtion alaisuudessa toimivia organisaatioita 11 % (Yhdeksän vastaajaa). Kansallislageriassa, seurakunnissa tai yliopistojen alaisuudessa oli kussakin kaksi harjoittelijaa ilmoittanut suorittaneensa harjoittelunsa.

Korkeakoulujen vastausten perusteella kaupunginmuseot ja muut kunnan alaisuudessa toimivat organisaatiot ovat merkittävimpiä museoalan harjoittelupaikkojen tarjoajia. Toinen yleinen harjoittelupaikka on Museovirasto tai muu valtion alaisuudessa toimiva organisaatio. Suurin osa korkeakouluja edustavista vastaajista kertoi harjoitteluja suoritettavan ajoittain myös yksityisissä museoissa tai muissa yksityissektorin organisaatioissa. Sen sijaan yliopistojen alaisuudessa toimivissa museoissa museoalan harjoitteluja suoritetaan varsin harvoin. Yliopistojen alaiset museot ovat usein luonnontieteellisiä museoita. Vastausten perusteella korkeakoulujen tai oppiaineiden yhteistyömuiseoilla on merkittävä rooli harjoittelupaikkoina.

Valtaosa vastaajista kertoi harjoittelupaikkansa sijaitsevan Uudellamaalla (25 vastaajaa, 30 %), Varsinais-Suomessa (15 vastaajaa, 18 %), Pirkanmaalla (yhdeksän vastaajaa, 11 %) tai Keski-Suomessa (yhdeksän vastaajaa, 11 %). Ahvenanmaata ja Etelä-Pohjanmaata lukuun ottamatta harjoitteluja oli tehty kaikissa muissa maakunnissa 1–4 per maakunta. Kolme vastaajaa (4 %) ei ilmoittanut harjoittelunsa sijaintimaakuntaa. Yksi heistä kertoi avoimessa vastauksessa, ettei hänen harjoittelunsa toteutunut lopulta ollenkaan ja yksi harjoittelunsa tapahtuneen ulkomailla.

Korkeakoulujen arvion mukaan valtaosa museoalan harjoitteluista sijoittuu joko samalle paikkakunnalle kuin opiskelijan korkeakoulu tai korkeakoulun lähipaikkakunnalle. Ajoittain harjoittelijat suuntaavat muihin kaupunkeihin tai muille pienemmille paikkakunnille; tämä kertonee harjoittelupaikkojen etsimisestä opiskelijan kotikaupungista tai -maakunnasta. Harjoittelijoille suunnatun kyselyn vastaukset tukevat päätelmää. Ulkomailla suoritettut museoalan harjoittelut ovat kyselyiden tulosten perusteella harvinaisia. Toisaalta kysely oli suunnattu ensisijaisesti kotimaassa harjoittelunsa suorittaneille opiskelijoille.

Harjoittelun pituus

Harjoittelujaksojen pituuksissa oli paljon hajontaa, mikä kertoo vaihtelevista käytännöistä korkeakoulujen välillä. Lyhyimmillään harjoittelujakson pituus oli vain kaksi viikkoa tai joka tapauksessa alle kuukauden (yhteensä neljä vastaajaa, 5 %). Suurin osa vastaajista kertoi harjoittelunsa kestäneen kuukaudesta vajaaseen kahteen kuukauteen (26 vastaajaa, 31 %). Seuraavaksi eniten oli kolme kuukautta (21 vastaajaa, 25 %) tai kaksi kuukautta (13 vastaajaa, 15 %) kestäneitä harjoitteluja. Neljästä kuuteen kuukauteen kestäneitä harjoitteluja oli 8 % (seitsemän vastaajaa). Muu-vaihtoehtona oli valinnut 11 vastaajaa (13 %), joista kuusi kertoi harjoittelunsa kestoksi 10 viikkoa. Kahden vastaajan harjoittelu oli kestänyt yli kuusi kuukautta. Loput olivat joko toteuttaneet harjoittelunsa erityisjärjestelyin, harjoittelun pituus oli tuntimääräinen (180 h) tai harjoittelu ei ollut lopulta toteutunut lainkaan.

Sekä korkeakoulujen että museoiden vastausten perusteella yleisin pituus alan harjoittelujaksolle on kolme kuukautta. Yhden tai kaksi kuukautta pitkät harjoittelujaksot ovat niin ikään tyypillisiä. Yksikään vastanneista museoista ei kertonut tarjoavansa yli kolmen kuukauden mittaisia harjoittelujaksoja. Korkeakoulujen vastausten perusteella yli kolme kuukautta pitkät harjoittelujaksot ovat melko harvinaisia, joskin silloin tällöin opiskelijat suorittavat 4–6 kuukauden mittaisia harjoitteluja. Tällaisia ovat esimerkiksi Opetushallituksen tarjoamat EDUFI-harjoittelupaikat ulkomailla.

Museoalan harjoittelut ovat yleensä pakollinen osa opintorakennetta. Korkeakoulut määrittävät harjoittelujaksoille minimipituuden, mutta opiskelijoilla saattaa olla halutessaan mahdollisuus suorittaa vaadittua pidempi harjoittelu. Eräs korkeakoulua edustava vastaaja kertoi oppiaineensa kannustavan opiskelijoita tähän.

Kannustamme suorittamaan vaadittua minimiä pidemmän harjoittelun ja kaikesta ylimääräisestä työkokemuksesta on mahdollista saada opintopisteitä valinnaisiin kursseihin. Esim 3 kk harjoittelu ei siis mene hukkaan opintojen näkökulmastakaan, vaikka minimi on vain 2 kk.

Korkeakoulujen määrittämä harjoittelun minimipituus saattaa vaihdella harjoittelukyselyn vastausten perusteella sen mukaan, onko harjoittelu palkallinen vai palkaton. Osalla

vastanneista korkeakouluista oli käytössä kiinteä harjoittelun minimipituus palkkauksesta riippumatta. Osalla puolestaan palkattomien harjoittelujen kohdalla vaadittu harjoittelujakson pituus oli selvästi lyhyempi kuin harjoittelun ollessa palkallinen.

Harjoittelun pituus on kaikilla tasoilla 180 työtuntia. Harjoittelun voi korvata kokonaan tai osittain aiemmalla työkokemuksella.

Museologian opintoihin kuuluva harjoittelu (5 op) on minimissään 2 kk palkallisena ja 5 viikkoa palkattomana.

Harjoittelun ollessa palkaton lyhyt harjoittelujakso helpottaa opiskelijan taloudellista tilannetta ja tekee harjoittelujakson suorittamisesta lukukauden keskellä helpompaa. Toisaalta voidaan pohtia, lisääkö palkattoman harjoittelun houkuttelevuutta opiskelijoiden näkökulmasta se, että lyhyempi palkaton harjoittelu kerryttää opintopisteitä enemmän kuin pidempi palkallinen harjoittelu.

Selkeä enemmistö harjoittelijoista suoritti harjoittelunsa kokoaikaisella työajalla (63 vastaajaa, 75 %). 13 vastaajaa (15 %) kertoi työskennelleensä noin 80 % työajalla harjoittelunsa aikana. Vain viisi vastaajaa (6 %) työskenteli osa-aikaisesti joko alle 80 % tai alle 40 % työajalla. Muu-vaihtoehtoon valinneet vastaajat toivat ilmi harjoittelupaikan jouston työajan ja opiskelun yhteensovittamisessa sekä koronasta johtuneen vaihtelevuuden harjoittelun työajoissa. Museoiden vastaukset harjoittelijoidensa työajasta kävivät hyvin tarkasti yksiin harjoittelijoiden vastausten kanssa.

Työvälineet

Harjoittelupaikan tulee tarjota harjoittelijalle työssä tarvittavat työvälineet. Suurimman osan kohdalla työvälineet järjestyivät asianmukaisesti. Yli puolet harjoittelijoista (49 vastaajaa, 58 %) oli saanut käyttöönsä harjoittelupaikassa kaikki tarvittavat työvälineet ja merkittävä osa (24 vastaajaa, 29 %) osan tarvittavista työvälineistä.

Harjoittelukyselyn vastaajista kahdeksan (10 %) kuitenkin kertoi, ettei heidän harjoittelupaikkansa ollut tarjonnut työvälineistöä. Eräs vastaaja kertoi harjoittelupaikan olettaneen harjoittelijan käyttävän omia työvälineitään, mukaan lukien ammattilaisohjelmistoja, ja työssä tarvittu tietokone ohjelmistoinen järjestyi vasta neuvottelujen jälkeen.

Museoiden edustajien vastaukset myöntelivät harjoittelijoiden kokemuksia työvälineiden saatavuudesta. Yksi vastaaja huomautti, että vaikka museo tarjoaa harjoittelijoilleen kaikki tarvittavat työvälineet, omaa työpistettä ei välttämättä pystytäkään järjestämään. Oma työpiste ei ole välttämätön, kunhan harjoittelijalle pystytään osoittamaan asianmukainen työtila. Museoita edustaneista vastaajista yksi kertoi, ettei hänen organisaationsa tarjoa harjoittelijoille lainkaan työvälineitä. Avoimeksi jää, millaisia työtehtäviä harjoittelijalle

voidaan osoittaa tällaisessa tapauksessa.

Harjoittelijoiden lukumäärä

Kolmasosa kyselyn vastaajista oli harjoittelunsa aikana ainoa harjoittelija organisaatiossaan. Kymmenen vastaajaa (12 %) ei osannut sanoa, kuinka monta harjoittelijaa organisaatiossa oli samaan aikaan. Harjoittelijoiden vastausten perusteella melko suuri osa museoalan harjoitteluista tehdään organisaatioissa, jotka työllistävät paljon harjoittelijoita ja joissa saattaa työskennellä kaksi tai useampia harjoittelijoita samanaikaisesti. Vastaajista yli puolet teki harjoittelunsa tämänlaisissa harjoittelupaikoissa. 17 vastaajaa (20 %) kertoi samassa organisaatiossa työskennelleen itsensä lisäksi yhden harjoittelijan, 20 vastaajaa (24 %) kertoi harjoittelijoita olleen muutama ja seitsemän vastaajaa (8 %) kertoi harjoitteluorganisaationsa työllistäneen useita harjoittelijoita samanaikaisesti.

Korkeakouluja edustaneiden vastaajien mukaan oppiaineilla tai -laitoksilla on usein yhteistyömuseoita, joissa suuri osa opiskelijoista suorittaa harjoittelunsa. Voidaan olettaa, että yhteistyömuseoissa useiden harjoittelijoiden samanaikainen työskentely on yleistä.

Useiden museoalan harjoittelijoiden työskentely samanaikaisesti harjoitteluorganisaatiossa viestii siitä, miten iso harjoittelijoiden työpanos joissain museoissa on. Suurin osa harjoittelijoista työskentelee kokoaikaisella työajalla, ja harjoittelut kestävät tyypillisesti kyselyn vastausten perusteella yhdestä kolmeen kuukautta.

3 Harjoittelun aikaiset työtehtävät ja ohjaus

Harjoittelukyselyiden vastauksista voidaan päätellä, että museo- ja kulttuuriperintöalan harjoittelijoiden kannalta mielekkäät työtehtävät ovat tärkein tae onnistuneelle harjoittelujaksolle. Harjoittelijat toivovat pääsevänsä tekemään monipuolisia, museoalan osaamista kehittäviä tehtäviä, joista työnantajaorganisaatio hyötyy aidosti. Laadukkaalla ohjauksella puolestaan on suuri merkitys niin harjoittelijan työsuorituksessaan onnistumiselle kuin tämän osallisuuden kokemukselle työyhteisössä.

Työtehtävät harjoittelun aikana

Harjoittelun aikaisten työtehtävien tulee olla etukäteen suunniteltuja ja opiskelijan oppimistavoitteiden mukaisia. Harjoittelukyselyissä selvitettiin museoalan eri tehtäväkenttien osuuksia osana harjoitteluja.

Koska merkittävä osuus harjoittelukyselyyn vastanneista opiskelijoista oli suorittanut tai suorittamassa harjoitteluaan koronapandemian aikana, voidaan olettaa tilanteen heijastuneen heidän vastauksiinsa suorassa asiakaskontaktissa suoritettavien tehtävien osalta. Tämä tuli esille myös avoimissa vastauksissa.

Harjoitteluni aikana museo oli auki vain noin pari viikkoa, kunnes se tuli sulkea koronan vuoksi. Jos museo olisi ollut normaalisti auki koko harjoittelun ajan niin olisin tehnyt myös opastustehtäviä. Etätöissä ollessa tehtäväni olivat pääosin luettelointiprojekti sekä koronakokemusten dokumentointiprojekti.

Museoiden ja korkeakoulujen osalta koronapandemian vaikutus vastauksiin saattaa olla pienempi, sillä vastaukset kuvastavat ennemmin organisaation yleistä tilannetta kuin yksittäisen henkilön omakohtaista kokemusta. Toisaalta koronapandemiasta johtuneet yhteiskunnan sulkua- ja rajoitustoimet vaikuttivat suuresti museoiden toimintaan.

Museoiden edustajat toivat esille sen, miten harjoittelun aikaisia tehtäviä sovitetaan harjoittelijan osaamisen, tavoitteiden sekä harjoittelun pituuden mukaan.

Työtehtävät räätälöidään harjoittelijan osaamisen ja potentiaalin sekä harjoittelun tarpeiden mukaisesti. Osa harjoittelijoista kykenee itsenäisempään työskentelyyn ja saa ehkä oman projektin hoitaakseen, toisille pitää antaa pienempiä ja hallitumpia työtehtäviä avustavassa roolissa. Myös harjoittelun kesto vaikuttaa työtehtäviin - tehtävät on kyettävä tekemään hyvin harjoitteluaikana, joten lyhyemmän harjoittelun tekevä saa usein yksipuoleisempia tehtäviä tehdäkseen, jotta ehtii perehtyä niihin ja tehdä ne huolella.

Harjoittelijoille tarjotut tyypilliset tehtävät museoissa

Vastaaaja: museot

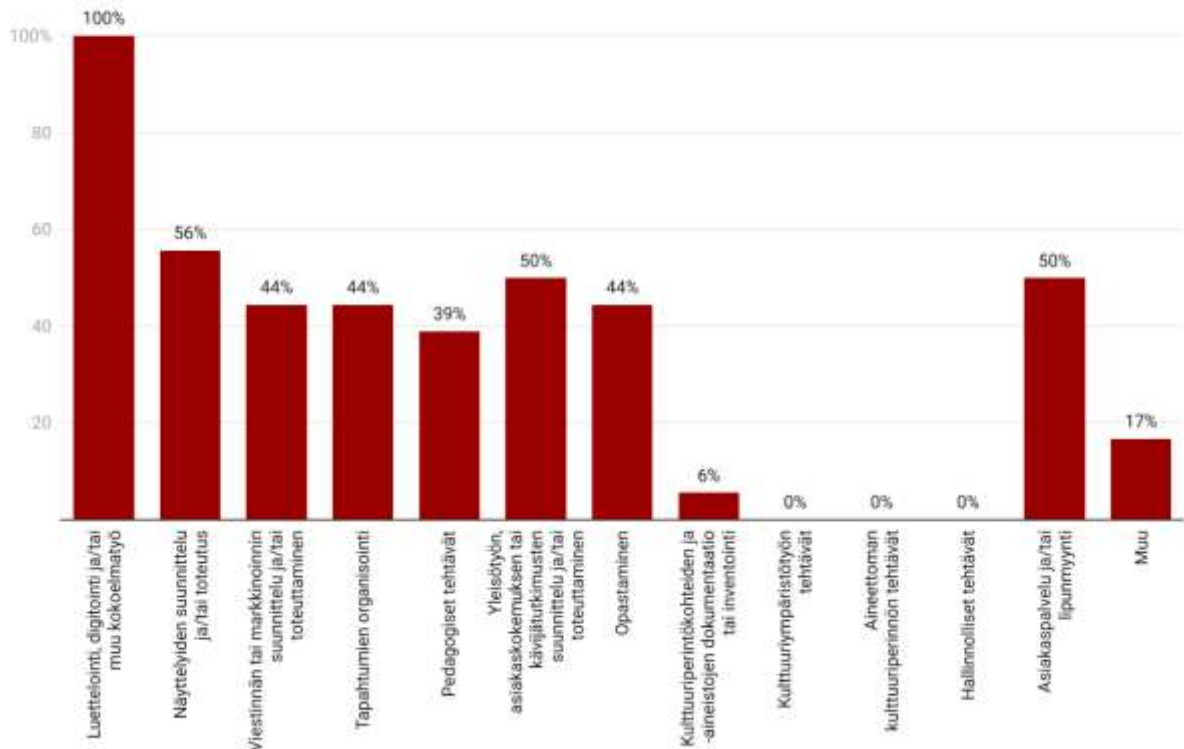

Chart: Museoalan ammattiliitto MAL ry • Source: Museoalan harjoittelukysely 2021 • Created with Datawrapper

Korkeakouluja edustaneet vastaajat puolestaan korostivat työtehtävien monipuolisuuden merkitystä. Lisäksi tehtävät riippuvat opintojen vaiheesta. Kaikissa harjoitteluissa pelkästään avustavat tehtävät eivät riitä työnkuvaksi.

Luettelointi, digitointi ja muu kokoelmatyö

Kyselyiden tulosten perusteella kokoelmatyö korostuu museoalan harjoittelujen tehtävissä. Neljä seitsemästä korkeakouluja edustaneesta vastaajasta arvioi kokoelmatyön kuuluvan heidän oppilaitoksensa harjoittelijoiden tehtävänkuvaan usein. Vain neljannes vastanneista opiskelijoista kertoi, ettei heidän harjoitteluunsa kuulunut lainkaan luettelointia, digitointia tai muuta kokoelmatyötä. 29 vastaajan (35 %) suuri osa ja 15 vastaajan (18 %) mukaan kohtuullinen osa harjoittelun aikaisista työtehtävistä liittyi kokoelmatyöhön. Jotkut vastaajat tarkensivat avoimissa vastauksissa kyseessä olleen konservointiharjoittelu. Kaikki kyselyyn vastanneet 18 museota tarjoavat harjoittelupaikkoja kokoelmatehtävissä.

Näyttelyiden suunnittelu, toteutus ja rakentaminen

Kokoelmatehtävien ohella näyttelyiden suunnitteluun ja toteutukseen liittyvät työtehtävät ovat yleisiä sekä harjoittelijoiden että korkeakoulujen vastausten perusteella.

Kyselyyn vastanneista opiskelijoista 40 % (34 vastaajaa) oli tehnyt harjoittelunsa aikana joko pienen tai kohtuullisen osan näyttelytyötä. 15 vastaajan (18 %) kohdalla harjoittelu oli sisältänyt suurilta osin tämän työalueen tehtäviä. Avoimien vastausten perusteella useammalla harjoittelijalla oli ollut mahdollisuus osallistua näyttelysuunnitteluun alusta alkaen, jolloin prosessi oli alkanut näyttelyaineistojen kartoittamisesta eli kokoelmatyöstä. Museoista kymmenessä (56 %) on tyypillistä, että harjoittelijat työskentelevät näyttelyiden suunnittelun ja toteutuksen parissa.

Viestinnän ja markkinoinnin tehtävät

Vain kolme harjoittelukyselyn vastaajaa (4 %) kertoi harjoittelunsa sisältäneen suurilta osin viestinnän ja markkinoinnin tehtäviä. Yli puolet vastaajista ei ollut tehnyt kyseisiä tehtäviä lainkaan. Museoiden viestinnän tai markkinoinnin suunnittelua tehdään kyselyiden vastausten perusteella kuitenkin jonkin verran osana museoalan harjoitteluja. Harjoittelijoista 22 (26 %) vastasi tehneensä niitä pienen osan ja 15 (18 %) kohtuullisen osan harjoittelustaan. Museoista kahdeksan (44 %) kertoi tarjoavansa harjoittelijoilleen näitä tehtäviä. Korkeakouluja edustaneiden vastaajien arvioissa viestintä- ja markkinointitehtävien osuudesta osana museoalan harjoitteluja hajonta oli suuri.

Tapahtumien organisointi

Kyselyyn vastanneista museoista kahdeksan (44 %) tarjoaa tyypillisesti harjoittelijoilleen tapahtumatuotannollisia työtehtäviä. Harjoittelijoiden vastauksissa tapahtumien organisointi jäi kuitenkin varsin pieneen rooliin. Harjoittelijoista 14 (17 %) oli tehnyt tapahtumien organisointia joko kohtuullisen tai suuren osan harjoittelustaan. 44 vastaajaa (52 %) ei ollut tehnyt harjoittelunsa aikana lainkaan tapahtumien organisointia.

Museotapahtumat ovat yksi niistä museoiden toimintamuodoista, joita koronapandemia rajoitti merkittävästi. Kuitenkin korkeakoulujen edustajienkin mukaan tämän tehtäväkentän tehtäviä tehdään harjoitteluissa lähinnä ajoittain.

Pedagogiset tehtävät

Harjoittelukyselyyn vastanneista harjoittelijoista 50 (60 %) ei ollut tehnyt harjoittelunsa aikana lainkaan pedagogisia tehtäviä. Tulos on yllättävä huomioiden museopedagogiikan roolin museoiden toiminnan osana. Koronapandemia on lähes varmasti vaikuttanut kyselyn tuloksiin. Vain kymmenen vastaajaa (12 %) kertoi pedagogisten tehtävien, kuten opastusten suunnittelun, työpajojen ja leirien suunnittelun ja ohjaamisen olleen suuressa osassa harjoitteluaan. Korkeakoulujen ja museoiden vastausten perusteella pedagogisiin tehtäviin painottuvia harjoitteluja tehdään enemmän kuin harjoittelijoiden vastaukset antavat ymmärtää.

Yleisötyö, asiakaskokemus, kävijätutkimukset

Niin ikään yleisötyön, asiakaskokemuksen tai kävijätutkimuksen suunnittelutehtävät jäivät pieneen rooliin harjoittelijoiden kokemuksissa. 49 vastaajaa (58 %) ei ollut tehnyt toimialueen tehtäviä lainkaan. Seitsemän vastaajaa (8 %) kertoi kuitenkin tehneensä näitä tehtäviä suurilta osin harjoittelunsa aikana. Korkeakouluja edustaneiden vastaajien arvion mukaan yleisötyön suunnittelu kuuluu heidän opiskelijoidensa harjoitteluihin jossain määrin. Museoiden vastausten perusteella tämän tehtäväalueen työtehtävät ovat kuitenkin yleisiä, sillä puolet vastaajista (yhdeksän organisaatiota) kertoi niiden olevan tyypillisiä organisaatiossaan.

Opastaminen

Koronapandemia sulki museot yleisöltä, jolloin opastamistehtävät loppuivat joko kokonaan tai siirtyivät soveltuvilta osin virtuaalisiin ympäristöihin. Kyselyyn vastanneista opiskelijoista 58 (69 %) ei tehnyt opastamista ollenkaan osana harjoitteluaan. Kahdeksan vastaajaa (10 %) puolestaan teki opastamista suuren osan harjoittelustaan. Toisaalta museoiden vastaukset heijastelevat opastamisen vakiintuneisuutta museoiden toiminnassa. Vastanneista museoista kahdeksan (44 %) tarjoaa harjoittelijoilleen opastustehtäviä. Myös korkeakoulujen edustajien vastausten perusteella opastaminen on melko tyypillinen harjoittelun aikainen työtehtävä, joskin yhdessä kyselyssä edustetussa korkeakoulussa opastamista ei tehdä koskaan osana museoalan harjoittelua.

Kulttuuriperintökohteiden ja -aineistojen dokumentaatio tai inventointi

Dokumentoinnin ja inventointien osuus museoalan harjoitteluista on kyselyiden tulosten perusteella kohtuullinen. Yli puolet opiskelijoista oli tehnyt kulttuuriperintöaineistojen dokumentaatiota ja inventointia harjoittelunsa aikana. 18 vastaajaa (21 %) oli tehnyt toimialueen tehtäviä suuren osan, kymmenen vastaajaa (12 %) kohtuullisen osan ja 16 vastaajaa (19 %) pienen osan harjoittelustaan.

Kulttuuriympäristötyön tehtävät

Kulttuuriympäristön käsitteen joustavuudesta kertonee se, että kyselyyn vastanneista opiskelijoista viisi (6 %) ei osannut sanoa oliko heidän harjoittelutehtävänsä määriteltävissä kulttuuriympäristön tehtäviksi. Toiset viisi kertoivat kulttuuriympäristötehtäviä olleen suuri osa heidän harjoittelustaan. 53 vastaajaa (63 %) ei ollut tehnyt tehtäväalueen tehtäviä lainkaan. Korkeakoulujen arviot tämän tehtäväkentän osalta vaihtelivat suuresti. Kyselyssä edustetuissa museoissa kulttuuriympäristötehtäviä ei tehty harjoitteluissa ollenkaan.

Aineettoman kulttuuriperinnön tehtävät

Yksi museotyön tärkeä, mutta ajoittain vaikeasti määriteltävä osa-alue on aineeton kulttuuriperintö. Opiskelijoista kuusi (7 %) ei osannut sanoa oliko heidän harjoittelunsa sisältänyt aineettoman kulttuuriperinnön tehtäviä. 53 vastaajaa (63 %) ei ollut tehnyt näitä tehtäviä lainkaan. Korkeakoulujen edustajien arvioissa oli hajontaa, mutta arviot painottuivat aineettoman kulttuuriperinnön tehtävien osuuteen harvoin tai ajoittain tehtävinä. Kaikkien kyselyyn vastanneiden museoiden edustajien mukaan aineettoman kulttuuriperinnön tehtävät eivät kuulu heidän harjoittelijoidensa työtehtäviin.

Hallinnolliset tehtävät

Hallinnolliset tehtävät ovat kyselyiden vastausten perusteella kaikkein epätavallisimpia työtehtäviä museoalan harjoitteluissa. 70 harjoittelijoille suunnatun kyselyn vastaajaa (83 %) ei ollut tehnyt harjoittelunsa aikana yhtään hallinnollisia tehtäviä ja vain yksi vastaaja suuren osan. Sekä korkeakoulujen että museoiden vastaukset myötäilivät opiskelijoiden antamaa vastausta.

Asiakaspalvelu

Kyselyyn vastanneista opiskelijoista 56 (67 %) ei ollut tehnyt lainkaan asiakaspalvelua ja lipunmyyntiä harjoittelunsa aikana. 12 vastaajaa (14 %) oli tehnyt näitä tehtäviä pienen osan harjoittelustaan. Harjoittelujen tulisi parantaa opiskelijoiden museoammattillisia valmiuksia, joten avoinnapidon perustehtävien tulisi jättää korkeakouluopintoihin kuuluvissa harjoitteluissa pieneen rooliin. Kahdeksan vastaajaa eli lähes 10 % kuitenkin kertoi, että asiakaspalvelu ja lipunmyynti olivat muodostaneet suuren osan ja kuusi vastaajaa (7 %) kohtuullisen osan heidän harjoitteluaan.

Kyselyyn vastanneista museoiden edustajista jopa puolet kertoi, että nämä tehtävät ovat tyypillisiä harjoitteluissa. Kokemus museoiden avoinnapidon perustehtävistä on tärkeää, mutta tulee huomioida, että harjoittelijan rooliksi ei saa jäädä toimia edullisena työntekijänä avustaviin tai suorittaviin tehtäviin. Korkeakoulujen edustajien arvio tuki museoiden edustajien vastausta asiakaspalvelun ja lipunmyynnin osuudesta museoalan harjoitteluissa.

Näyttelyvalvonta

Myöskään näyttelyvalvonnan ei tulisi olla suuressa osassa korkeakouluasteen museoharjoitteluja. Viiden kyselyyn vastanneen harjoittelijan (6 %) kohdalla näin kuitenkin oli. Lisäksi opiskelijoista kuusi (7 %) kertoi näyttelyvalvonnan olleen kohtuullisessa osassa harjoitteluaan. 13 vastaajaa (15 %) oli tehnyt harjoittelunsa aikana pienen osan näyttelyvalvontaa. Museoiden avoinnapidon perustehtävät voivat kuulua

harjoitteluun, kunhan niiden osuus jää vähäiseksi. Korkeakouluja edustaneiden vastaajien arvion mukaan näyttelyvalvonta onkin melko yleinen harjoittelijan tehtävä. Valtaosa kyselyyn vastanneista harjoittelijoista (59 vastaajaa, 70 %) ei ollut kuitenkaan tehnyt lainkaan näyttelyvalvontaa harjoittelunsa aikana.

Harjoittelun aikaisiin tehtäviin vaikuttaminen

Suurin osa harjoittelukyselyyn vastanneista opiskelijoista oli saanut vaikuttaa harjoittelunsa työtehtäviin joko paljon (16 vastaajaa, 19 %) tai jonkin verran (45 vastaajaa, 53,5 %). Museoiden vastauksissa vastaavat osuudet olivat 6 % (yksi organisaatio) ja 83 % (15 organisaatiota). Harjoittelijoista 16 (19 %) ei voinut vaikuttaa työtehtäviinsä kovinkaan paljoa ja neljä (5 %) ei lainkaan.

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että kyselyn tulosten perusteella museoalan harjoitteluissa opiskelijoiden mahdollisuus vaikuttaa omaan työnkuvaansa toteutuu hyvin. Jotta harjoittelu tukisi opiskelijan oppimistavoitteita, opiskelijalla tulee olla sananvaltaa harjoittelun aikaisiin työtehtäviin. Harjoittelun alussa sovittuja työtehtäviä tulee pystyä myös muokata kesken harjoittelun, mikäli ennalta suunnitellut työtehtävät osoittautuvat liian helpoiksi tai vastaavasti liian haastaviksi.

Harjoittelun palkallisuus ei vaikuttanut oleellisesti siihen, kuinka paljon harjoittelijoilla oli ollut mahdollisuus vaikuttaa omaan työnkuvaansa. Palkallisen harjoittelun tehneistä 40 opiskelijasta viisi (13 %) oli saanut vaikuttaa työtehtäviinsä paljon ja 22 (55 %) jonkin verran. 37 kyselyyn vastannutta opiskelijaa oli tehnyt harjoittelunsa palkatta, ja heistä yhdeksällä (24 %) oli ollut mahdollisuus vaikuttaa työnkuvaansa paljon ja 19:llä (51 %) jonkin verran.

Oman yhteydenoton kautta saaduissa harjoittelupaikoissa opiskelijan mahdollisuus vaikuttaa harjoittelun aikaisiin työtehtäviin oli kaikkein suurin. Kaikista kyselyyn vastanneista opiskelijoista 49 (58 %) oli saanut harjoittelupaikan ottamalla suoraan yhteyttä itseä kiinnostaneeseen organisaatioon. Heistä 14:llä (29 %) oli ollut mahdollisuus vaikuttaa työnkuvaansa paljon ja 24:llä (50 %) jonkin verran.

Palkattoman harjoittelun tehneistä opiskelijoista kahdeksalla (22 %) ei ollut ollut joko kovinkaan paljoa tai ei lainkaan mahdollisuutta vaikuttaa työtehtäviinsä. Jos opiskelijan oma yhteydenotto itseä kiinnostavaan organisaatioon johtaa palkattomaan harjoitteluun, jonka aikaisiin työtehtäviin ei voi juurikaan vaikuttaa, asetelma ei ole reilu opiskelijaa kohtaan. On hyvä huomata, että palkattomat harjoittelut perustuvat kyselyn tulosten perusteella ensisijaisesti opiskelijan omaan yhteydenottoon. Kyselyn vastaajista vain yksi oli hankkinut palkattoman harjoittelupaikan vastaamalla harjoittelupaikkailmoitukseen.

Oman yhteydenoton kautta harjoittelupaikan saaneista kahdeksalla (16 %) ei ollut ollut kovin paljoa ja yhdellä (2 %) ei lainkaan mahdollisuutta vaikuttaa harjoittelun aikaisiin

työtehtäviinsä. Ammatillinen identiteetti kehittyi opintojen ja harjoittelujen myötä. Melko suuri osuus kyselyyn vastanneiden harjoitteluista oli sijoittunut osaksi alempaa korkeakoulututkintoa (46 %), jolloin harjoittelupaikan hakuvaiheessa opiskelijoilla ei välttämättä ole ollut vielä tarkkoja toiveita työtehtävien suhteen. Omia ammatillisia tavoitteita kannattaa kuitenkin pohtia huolellisesti, jotta harjoittelu olisi oppimiskokemuksena mahdollisimman antoisa.

Vähiten joustoa työnkuvan suunnittelun suhteen ilmeni niillä harjoittelijoilla, jotka olivat saaneet harjoittelupaikkansa vastaamalla harjoittelupaikkailmoitukseen. Lähtökohtaisesti opiskelijoiden voidaan kuitenkin olettaa vastaavan sellaisiin ilmoituksiin, joissa määritellyn työnkuvan he kokevat mielekkääksi ja joka vastaa heidän ammatillisen kehittymisensä tavoitteita. On kuitenkin hyvä pitää mielessä, että harjoittelun aikaisten työtehtävien tulee olla tarpeen vaatiessa muokattavissa riippumatta siitä, millä tavalla harjoittelupaikka on löytynyt.

Harjoittelun aikaisten tehtävien mielekkyys ja museoalan osaamisen edistäminen

Kyselyn tulosten perusteella suurin osa museoalan harjoittelun tehneistä opiskelijoista on tyytyväinen harjoittelunsa työnkuvaan. Vastaajista 33 (39 %) koki harjoittelunsa aikaiset tehtävät mielekkäiksi ja museoalan osaamista edistäviksi täysin ja 31 (37 %) pääosin. Onnistunut harjoittelu ei kuitenkaan ole itsestäänselvyys. 11 vastaajaa (13 %) koki harjoittelunsa aikaiset työtehtävät vain osittain mielekkäiksi ja alan osaamista edistäviksi. Sisällöllisesti epäonnistuneiksi harjoitteluiksi voidaan katsoa tapaukset, joissa työtehtäviin on oltu pääosin tai kokonaisuudessaan tyytymättömiä. Tällaisia oli yhteensä 5 % (neljä vastaajaa). Osalla kyselyn vastaajista harjoittelu ei ollut vielä alkanut tai he eivät osanneet arvioida harjoittelunsa työnkuvan mielekkyyttä.

Onnistunut harjoittelu saattaa olla museoalan opintojen antoisin osuus. Kyselyiden vastausten perusteella mielekkäät työtehtävät ovat harjoittelijoille kaikkein tärkein osa harjoittelua. Moni kyselyyn vastannut harjoittelija oli tyytyväinen harjoitteluunsa jopa palkattomuudesta huolimatta, mikäli koki sen edistäneen osaamistaan. Korkeakoulujen edustajien vastaukset olivat samansuuntaisia.

Pääsääntöisesti harjoittelu nähdään opintojen hyödyllisimmäksi opintojaksoksi. Opiskelijat ovat tyytyväisiä siihen, miten harjoittelu konkretisoi muilla kursseilla opittua teoreettisempaa tietoa. Harjoittelussa museon arki avautuu uudella tavalla. Muissa opinnoissa museotyö esitetään helposti ideaalisella tasolla.

Museoita edustavien vastaajien mukaan museot ovat saaneet harjoittelijoiltaan positiivista palautetta erityisesti työtehtävien monipuolisuudesta. Harjoittelijat ovat arvostaneet mahdollisuutta työskennellä samoissa tehtävissä kuin muu henkilökunta.

Ylipäättään harjoittelukyselyn vastauksissa korostuu harjoittelijoiden toive päästä tekemään museon kannalta hyödyllistä työtä sen sijaan, että heille annettaisiin sivustaseuraajan rooli.

Avoimissa vastauksissa nousi esille harjoittelun keston vaikutus harjoittelukokemukseen. Jotkut harjoittelijoille suunnatun kyselyn vastaajista nostivat esille sen, miten lyhytkestoinen harjoittelujakso vaikutti kielteisesti harjoittelun aikaisiin työtehtäviin.

Pääsin museolla ollessani tutustumaan monipuolisesti alan erilaisiin työtehtäviin. Harmi, että tehtäväni oli useimmiten vain pyöriä mukana, vaikka sekin toki on hyvin opettavaista. Harjoitteluni oli kestoaltaan vain kaksi viikkoa, joten museon henkilökunnalla tuntui olevan vaikeuksia keksiä minulle soveltuvia työtehtäviä. Kuulemma moni asia, kuten luettelointi, oli sellaista että olisin ehtinyt vain alkuun ja sitten minun olisi pitänyt keskeyttää projekti.

Epäonnistuneiden harjoittelukokemusten taustoja avaavissa vastauksissa tuli ilmi työtehtävien ennalta sopimisen ja sovitusta kiinni pitämisen merkitys. Mikäli työtehtävät muuttuvat kesken harjoittelujakson, siitä tulee sopia yhdessä harjoittelijan kanssa. Harjoittelun aikaisia työtehtäviä ei tule muuttaa vastoin harjoittelijan tahtoa ilman asianmukaisia perusteluja. Toinen harjoittelukokemuksen mielekkyyteen vaikuttava tekijä on riittävä ohjaus. Harjoittelun aikaisten työtehtävien tulee olla sopivan haastavia, mutta harjoittelijan tulee tarvittaessa saada tukea niiden suorittamiseen.

Myönteisissä kokemuksissa keskeisiksi nousivat työtehtävien monipuolisuus, mahdollisuus vaikuttaa harjoittelun aikaiseen työnkuvaan sekä työyhteisön tuki tehtäviä suorittaessa. Jotkut vastaajat toivat esille sen, miten heidän harjoittelunsa oli antanut valmiuksia toimia juuri itseä kiinnostavissa museoalan tehtävissä. Onnistunut harjoittelu kirkastaa opiskelijan ammatti-identiteettiä ja valmistaa toimimaan kulttuuriperintöalan asiantuntijatehtävissä tulevaisuudessa.

Sain monipuolisen kuvan museotyöstä pienessä ammatillisesti toimivassa kaupunginmuseossa. Pääsin kurkistamaan opiskelijana kulissein ja oppimaan kokoelmatyön käytänteitä. Ajatukseni siitä, mitä museo tänäpäivänä on, kirkastui. Harjoittelu tarjosi myös ponnahduslaudan uralle ja siitä alkoi museoalan verkostojen rakentaminen ja tähän, silloin itselleni uuteen maailmaan tutustuminen.

Harjoittelun aikainen ohjaus

Harjoittelijalla tulee olla aina nimetty ohjaaja, jonka puoleen kääntyä missä vaiheessa harjoittelua tahansa. Harjoitteluohjaajan vastuulla on työnohjauksen lisäksi

palautekeskustelut. Kyselyyn vastanneista museoiden edustajista 94 % kertoi, että heidän organisaatiossaan harjoittelijoilla on nimetty ohjaaja koko harjoittelun ajan.

Valtaosalla kyselyyn vastanneista harjoittelijoista oli ollut nimetty ohjaaja koko harjoittelujakson ajan (71 vastaajaa, 85 %). Kahdella vastaajalla oli ollut osan ajasta yksi tai useampi nimetty ohjaaja. Seitsemällä vastaajalla (8 %) ei ollut ollut nimettyä ohjaajaa lainkaan. Avoimista vastauksista ilmeni, että heidän kohdallaan monessa tapauksessa työhön perehdytyksestä ja työssä tukemisesta oli vastannut yhteisesti koko työyhteisö. Yksi vastaaja kertoi saaneensa ohjausta vasta useamman pyynnön jälkeen.

Yksi korkeakouluja edustanut vastaaja kertoi, ettei hänen edustamansa oppilaitos edellytä harjoittelupaikalta mitään harjoittelun ohjaamisesta. Muut kuusi korkeakouluille suunnattuun kyselyyn vastannutta edellyttivät harjoittelupaikalta vastuuhenkilön tai ohjaajan nimeämistä harjoittelujakson ajaksi. Kaksi vastaajaa totesi, että tämä on kirjattu harjoittelutuen käyttämisen ehtoihin.

Mikäli harjoittelija saa yliopiston harjoittelutukea (eli museo voi hakea yliopistolta takautuvasti hyvitystä harjoittelijan 1 kk palkasta), edellytämme että hän saa Kelan määrittelemää vähimmäispalkkaa, monipuolisia työtehtäviä jotka vastaavat oman alan työelämää ja opiskelijalla tulee olla nimetty ohjaaja. Tottakai vaikka harjoittelutukea ei ole, toivomme näitä, mutta vipuvartta vaatimusten esittämiseen ei silloin ole. Kokemukseni mukaan museot kuitenkin ovat toimineet tässä yleensä mallikkaasti eikä suuria ongelmia ole kantautunut minulle.

Muutamit korkeakoulujen edustajat kokivat mahdollisuutensa esittää vaatimuksia harjoittelupaikoille olevan sidottu rahaan. Korkeakoulun harjoittelutuen lisäksi harjoittelun palkattomuuden nähtiin helpottavan vaatimusten tekemistä harjoittelupaikalle. Korkeakouluopintojaan tekevälle harjoittelijalle on kuitenkin palkallisuudesta riippumatta tärkeää se, että korkeakoulu hyväksyy harjoittelun osaksi opintoja. Harjoittelusopimusta tehtäessä korkeakoululla on oikeus ja mahdollisuus asettaa harjoittelulle ehtoja ja huolehtia osaltaan siitä, että harjoittelujakso tukee harjoittelijan oppimistavoitteita ja on hedelmällinen kaikille osapuolille.

Harjoittelijoista 54 % (45 vastaajaa) kertoi saaneensa säännöllistä ohjausta koko harjoittelunsa ajan. Heistä jokaisella oli ollut nimetty ohjaaja koko harjoittelun ajan. Yksikään harjoittelijoille suunnatun kyselyn vastaaja, jolla ei ollut ollut nimettyä ohjaajaa koko harjoittelunsa ajan, ei kokenut saaneensa säännöllistä ohjausta koko harjoittelunsa ajan. Voidaan siis todeta, että vastuuharjoajan nimeäminen parantaa harjoittelijan kokemusta saamastaan ohjauksesta.

Lähinnä harjoittelun alkuvaiheeseen ajoittunutta ohjausta oli saanut 11 vastaajaa (13 %). Heistä kahdeksalla oli ollut nimetty ohjaaja koko harjoittelunsa ajan. Yhteensä kymmenen vastaajaa (12 %) oli valinnut en osaa sanoa- tai muu-vaihtoehtoon, jolloin kyseessä oli

yleensä harjoittelu, joka ei ollut vielä alkanut, oli vasta alussa tai joka oli peruuntunut kokonaan.

16 vastaajaa (19 %) kertoi saamansa ohjauksen olleen puutteellista ja epäsäännöllistä. Kaksi vastaajaa ei ollut saanut ohjausta lainkaan. Tästä heikkoa ohjausta saaneiden joukosta noin viidennesosalla oli ollut kuitenkin nimetty ohjaaja harjoittelunsa ajan. Tämä osoittaa, miten tärkeää on varata vastuuohjaajalle erillistä työaikaa työnohjausta ja palautekeskusteluja varten.

Harjoittelun ohjauksen toteutuminen

Vastaaja: harjoittelijat

■ Koko harjoittelun ajan yksi tai useampi nimetty ohjaaja ■ Osan ajasta yksi tai useampi nimetty ohjaaja ■ Ei nimettyä ohjaajaa
■ En osaa sanoa ■ Muu

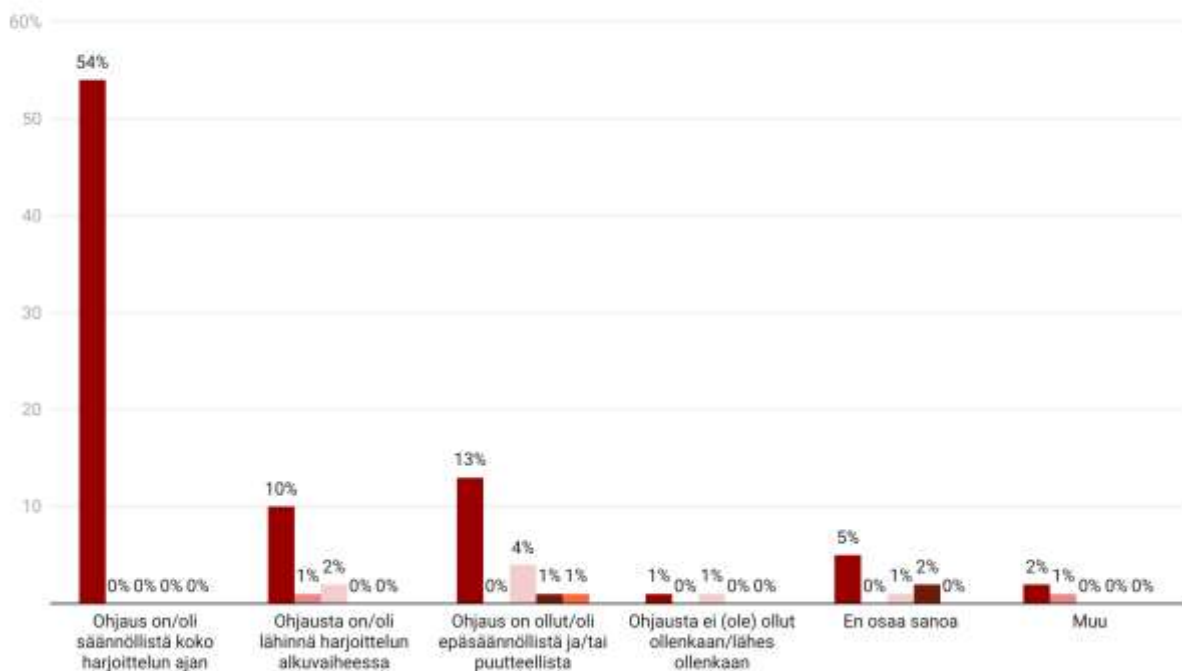

Chart: Museotalen ammattiliitto MAL ry - Source: Museotalen harjoittelukyselyt 2021 - Created with Datawrapper

Harjoittelu poikkeaa luonteeltaan tavallisesta työstä myös silloin, kun harjoittelu on palkallinen tai työtehtävät helposti omaksuttavia. Ohjaajan on huolehdittava siitä, että harjoittelijalla on mahdollisuus saada tarpeen vaatiessa tukea työtehtäviensä suorittamiseen.

Hyvään ohjaukseen kuuluu aloituskeskustelu harjoittelijan oppimistavoitteista ja työtehtävistä. Sen jälkeen palautekeskusteluja tulee olla joko säännöllisin väliajoin tai kertaalleen harjoittelujakson keskivaiheessa sekä harjoittelun päättyessä loppukeskustelun muodossa. Palautekeskustelut mahdollistavat työtehtävien vaativuustason korjaamisen tarvittaessa sekä työn etenemisen seuraamisen.

Kyselyyn vastanneiden museoiden edustajien mukaan koko harjoittelun aikainen säännöllinen ohjaus on tyypillistä (15 vastaajaa, 83 %) ja harjoittelijoille nimetään yleensä ohjaaja koko harjoittelun ajaksi (17 vastaajaa, 94 %). Vaihtoehtoisesti ohjaus painottuu harjoittelun alkuvaiheeseen (kaksi vastaajaa, 11 %) ja harjoittelijalla on nimetty ohjaaja osan ajasta (yksi vastaaja, 6 %). Jotkut toivat esille harjoittelijan henkilökohtaisen ohjauksen tarpeen vaikutuksen siihen, miten ohjaus hänen kohdallaan järjestetään. On kuitenkin tärkeää, että työnantajaorganisaatio on aloitteellinen ohjauksen suhteen. Harjoittelukyselyjen perusteella harjoittelijat eivät aina rohkene pyytää ohjausta, mikäli esimerkiksi kokevat ohjaajansa kiireiseksi tai tuntevat epävarmuutta itsenäisesti työskennellessään.

Harjoittelijaa ohjaa se, jonka työtehtäviin harjoittelijan tehtävät parhaiten linkittyvät. Ohjausta on eniten harjoittelun alkuvaiheessa, ja ohjaajasta sekä harjoittelijasta riippuu ohjauksen määrä. Lähtökohtaisesti odotamme korkeakouluharjoittelijoilta aika itsenäistä työskentelyä rajattujen työtehtävien osalta, mutta mikäli harjoittelija näyttää tarvitsevan enemmän ohjausta, työtehtäviä sopeutetaan sen mukaisesti ja työstä tulee vähemmän itsenäistä.

Harjoittelijoiden avoimet vastaukset toivat esille säännöllisen palautteen ja ohjaajan läsnäolon arvon. Mahdollisuus saada palautetta ja tarvittaessa apua työtehtävien suorittamiseen on harjoittelijoille tärkeää. Jotkut vastaajista kokivat jääneensä unohduksiin suorittamaan omia työtehtäviään. Syiksi mainittiin muun muassa ohjaajan kiire tai kesälomalle jääminen. Onkin tärkeää, että harjoittelupaikan tarjoava organisaatio osoittaa ohjaajana toimivalle työntekijälleen riittävästi työaika ohjaustehtävään. Mikäli ohjaaja jää pois töistä pidemmäksi aikaa esimerkiksi loman vuoksi, tulee siksi aikaa nimetä sijaistava ohjaaja. Ohjauksen järjestäminen on syytä suunnitella huolellisesti erityisesti kesäaikaan sijoittuvien harjoittelujen kohdalla.

Olen tehnyt hommia melko itsenäisesti. Olisin toivonut pääseväni syvällisemmin mukaan koko yksikön toimintaan ja tutustumaan useampiin työnkuviin.

Välillä ohjaajien kiireet aiheuttivat taukoa yhteydenpidossa. Toisaalta se on ymmärrettävää, koska ohjausta tehdään muun työn ohessa.

4 Harjoittelun palkkaus ja rahoitus

Palkattomat harjoittelut ovat museo- ja kulttuuriperintöalalla valitettavan yleisiä. Harjoittelijoille suunnatun kyselyn tulosten mukaan vain noin joka toinen yliopisto-opiskelija ja joka neljäs ammattikorkeakouluopiskelija saa palkallisen harjoittelupaikan. Varsinkin ammattikorkeakouluopiskelijoiden tilanne on huolestuttava. Ammattikorkeakoulut eivät myönnä harjoittelutukea, mutta työnantajaorganisaatiot voivat odottaa oppilaitosten osallistuvan harjoittelijan palkkakustannuksiin. Tämä vääristää kilpailua palkallisista harjoittelupaikoista.

Museoalan ammattiliitto MAL ei suosittele palkattomia harjoitteluja. Työnantajaa sitoo yleensä aina jokin työehtosopimus. MAL suosittelee, että harjoittelijalle tulisi maksaa työnantajaorganisaation käytössä olevan työehtosopimuksen mukaista palkkaa tai mikäli työehtosopimusta ei ole, vähintään Kelan määrittämää ansiosidonnaista työttömyysturvaa kerryttävää vähimmäispalkkaa.

Museo- ja kulttuuriperintöalan palkattomat harjoittelut ovat niin yleisiä, että niihin saatetaan suhtautua itsestäänselvytenä. Jotta asiaan saataisiin muutos, tarvitaan avointa keskustelua harjoittelujen palkkauksen tai palkattomuuden perusteista.

Harjoittelujen palkallisuus ja palkattomuus

Vain 40 vastaajaa eli 48 % kyselyyn vastanneista harjoittelijoista oli tehnyt harjoittelunsa palkallisena. Palkattomat harjoittelut ovat museoalalla harmillisen yleisiä, ja niiden kitkeminen on kulttuuriperintötyön arvostuksen ja alan edunvalvonnan kannalta keskeistä.

Museoiden edustajista 28 % (viisi organisaatiota) kertoi harjoittelujen olevan heillä aina palkallisia. Toiset 28 % tarjosivat pääosin palkallisia harjoitteluja, mutta heidän organisaatioissaan työskenteli ajoittain myös palkattomia harjoittelijoita. Loput museot tarjosivat pääosin tai yksinomaan palkattomia harjoittelupaikkoja. Kahdessa organisaatiossa harjoittelijalle saatettiin maksaa pieni korvaus yksittäisestä työsuorituksesta.

Kaupunki ei valitettavasti ole myöntänyt meille budjettirahoitusta harjoittelijoiden palkkauksen hoitamiseen, joten emme ole pystyneet maksamaan palkkaa harjoitteluista. Tämä on selvä epäkohta.

Palkattoman harjoittelun oli tehnyt 37 vastaajaa eli 44 % kaikista harjoittelijoille suunnatun kyselyn vastaajista. Kolmella vastaajalla (4 %) harjoittelu oli ollut joko osittain palkallinen tai he olivat saaneet pienen erilliskorvauksen tietystä yksittäisestä työsuorituksesta. Neljä vastaajaa (5 %) oli valinnut muu-vaihtoehdon. Näissä tapauksissa

harjoittelu oli rahoitettu aikuiskoulutustuella opintovapaan aikana, työttömyyskorvauksella tai kuntouttavan työtoiminnan päivärahalta.

Harjoittelujen palkallisuus suhteessa opiskelupaikkaan

Vastaaaja: harjoittelijat

■ Yliopisto-opiskelijat ■ Ammattikorkeakouluopiskelijat ■ Muut

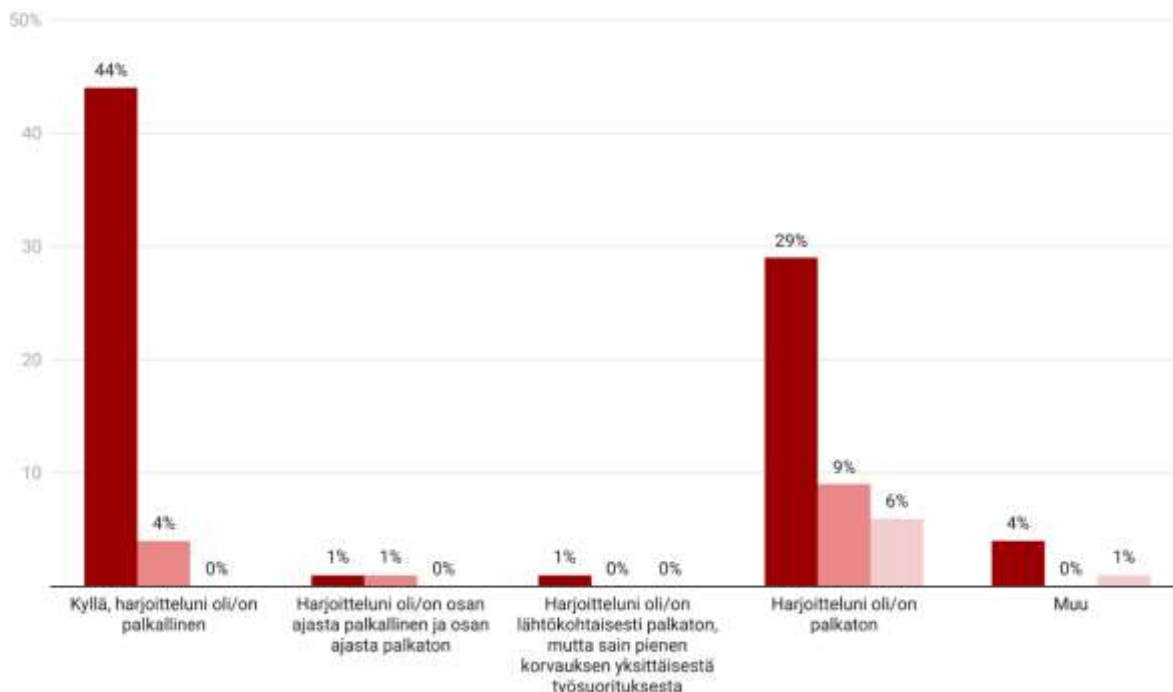

Chart: Museoalan ammattiliitto MAL ry - Source: Museoalan harjoittelukyselyt 2021 - Created with Datawrapper

Harjoittelijoille suunnattuun kyselyyn vastasi 66 yliopisto-opiskelijaa. Heistä 37 vastaajaa (56 %) kertoi harjoittelunsa olleen palkallinen. 24 yliopisto-opiskelijaa (36 %) puolestaan oli tehnyt harjoittelunsa palkattomana. Muu-vaihtoehdon oli valinnut kolme vastaajaa, jotka olivat ilmoittaneet opiskelevansa yliopistossa; heistä yhden harjoittelu oli peruuntunut, yksi opiskeli aikuiskoulutustuella opintovapaan aikana ja yksi kertoi saaneensa kuntouttavan työtoiminnan päivärahaa. Yhden yliopisto-opiskelijan harjoittelu oli ollut osan ajasta palkallinen ja osan palkaton ja yksi oli saanut palkattoman harjoittelunsa aikana pienen korvauksen yksittäisestä työsuorituksesta.

Kyselyyn vastanneista harjoittelijoista 12 opiskeli ammattikorkeakoulussa. Heistä kolme (25 %) oli tehnyt palkallisen harjoittelun. Kahdeksan (67 %) puolestaan oli päättänyt tekemään harjoittelunsa palkattomana. Yhdellä ammattikorkeakoulussa opiskelleella vastaajalla harjoittelu oli ollut osan ajasta palkallinen ja osan palkaton.

Kaikki kyselyyn vastaajat, jotka kertoivat opiskelevansa avoimessa yliopistossa, olivat tehneet palkattoman harjoittelun.

Harjoittelujen palkallisuus (yliopisto-opiskelijat)

Vastaaja: harjoittelijat

- Kyllä, harjoitteluni oli/on palkallinen (56%)
- Harjoitteluni oli/on palkaton (36%)
- Muu (5%)
- Harjoitteluni oli/on osan ajasta palkallinen ja osan ajasta palkaton (2%)
- Harjoitteluni oli/on lähtökohtaisesti palkaton, mutta sain pienen korvauksen yksittäisestä työsuorituksesta (2%)

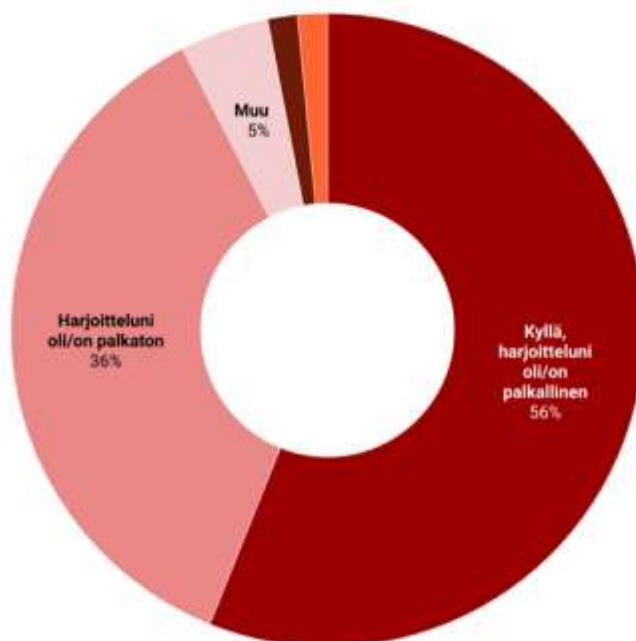

Chart: Museoalan ammattiliitto MAL ry - Source: Museoalan harjoittelukyselyt 2021 - Created with Datawrapper

Harjoittelujen palkallisuus (AMK-opiskelijat)

Vastaaja: harjoittelijat

Harjoitteluni oli/on osan ajasta palkallinen ja osan ajasta palkaton (8%) Kyllä, harjoitteluni oli/on palkallinen (25%)
Harjoitteluni oli/on palkaton (67%)

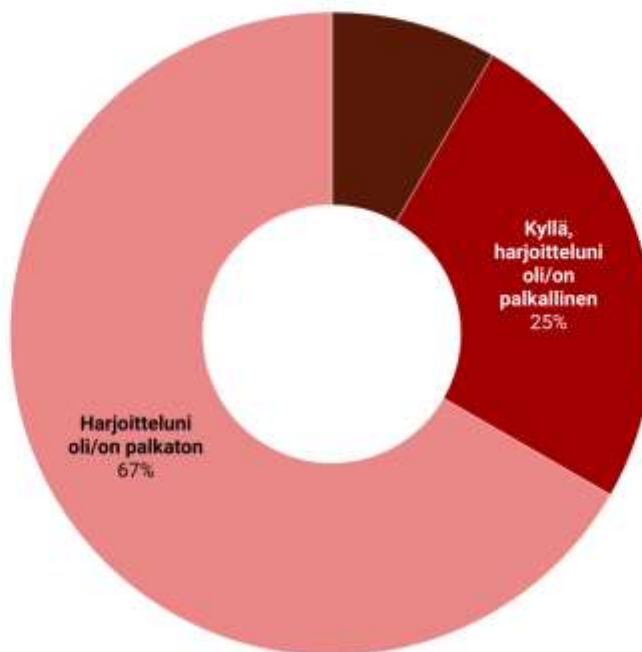

Chart: Museoalan ammattiliitto MAL ry • Source: Museoalan harjoittelukyselyt 2021 • Created with Datawrapper

Tulokset tukevat käsitystä palkattomista harjoitteluista erityisesti ammattikorkeakoulupuolen ongelmana, vaikka kyselyyn vastanneista yliopisto-opiskelijoistakin yli kolmannes oli tehnyt harjoittelunsa palkattomana. Kaiken kaikkiaan kyselyiden tulosten perusteella voidaan todeta palkallisen harjoittelijan opiskelevan todennäköisemmin yliopistossa kuin ammattikorkeakoulussa, mutta yliopisto-opiskelu ei ole tae palkallisen harjoittelupaikan saamiselle. Kyselyyn vastanneista ammattikorkeakouluopiskelijoista joka neljäs oli saanut palkallisen harjoittelupaikan.

Palkkataso ja harjoittelijoiden tyytyväisyys palkkaukseensa

Jotta harjoittelu kerryttäisi ansiosidonnaisen työttömyysturvan työssäoloehtoa, palkan tulee olla työehtosopimuksen mukainen. Mikäli työehtosopimusta ei ole, ansiosidonnaisen kerryttämisen alarajan määrittää Kela. Kelan määrittämä vähimmäispalkka tarkistetaan vuosittain.

Harjoittelijoille suunnatussa kyselyssä palkkatasoa koskevaan kysymykseen vastaaminen ei ollut pakollista. 84 vastaajasta 60 vastasi tähän kysymykseen. Yhtenä vastausvaihtoehtona oli kertoa harjoittelun olleen palkaton tai korvauksen saaminen

yksittäisestä työsuorituksesta (ks. liite 1). Tämän vastausvaihtoehdon valitsi 18 vastaajaa. Kun näiden vastausten osuus poistettiin, jäljelle jäi 42 vastaajaa.

Näistä vastaajista 11 (26 %) kertoi palkkauksensa olleen korkeintaan 1200 e/kk. Osalla heistä kuukausipalkka oli jäänyt jopa alle 1000 euroon kuukaudessa. Suurin osa, 12 vastaajaa (29 %), kertoi palkkansa olleen 1201–1300 e/kk. Avoimien vastausten perusteella tässä palkkaryhmässä ansiosidonnaista työttömyysturvaa kerryttävää minimipalkkaa sai ainakin neljä vastaajaa. Vuonna 2021 kyseinen minimipalkka oli 1 252 e/kk, vuonna 2020 puolestaan 1236 e/kk. Varmasti ansiosidonnaista työttömyysturvaa kerryttävä tulotaso oli 40 %:lla kysymykseen vastanneista harjoittelijoista eli niillä 17 vastaajalla, jotka kertoivat saaneensa palkkaa vähintään 1301 euroa kuukaudessa. Muu-vaihtoehdon oli valinnut kaksi vastaajaa. He kokivat palkkausta koskevaan kysymykseen vastaamisen vaikeaksi.

Palkkatasoa koskevaan kysymykseen vastaaminen oli vapaaehtoista myös museoalan organisaatioille suunnatussa kyselyssä. 18 vastaajasta 16 vastasi kysymykseen. Yhtenä vastausvaihtoehtona oli kertoa harjoittelujen olevan organisaatiossa palkattomia (ks. liite 2). Tämän vastausvaihtoehdon valitsi neljä vastaajaa. Kun näiden vastausten osuus poistettiin, jäljelle jäi 12 vastaajaa.

Näistä vastaajista kaikki kertoivat maksavansa palkkaa vähintään 1201 euroa kuukaudessa. Tyypillisin palkkasumma oli 1401–1500 e/kk (viisi organisaatiota, 42 %). Ero harjoittelijoiden vastauksiin on huomattava, sillä palkkauskysymykseen vastanneista harjoittelijoista vain viisi (12 %) ilmoitti tämän palkkaluokakseen.

Harjoittelijoiden suhtautuminen harjoittelujen palkallisuuteen vaihtelee. Palkallisen harjoittelun tehneistä moni kertoi olleensa tyytyväinen palkkaukseensa. Museoalalla palkattomat harjoittelut ovat niin yleisiä, että jotkut vastaajat kertoivat olleensa tyytyväisiä siihen, että saivat palkkaa ensinkään. Osa palkallisen harjoittelun tehneistä toi kuitenkin esille tyytymättömyytensä harjoittelunsa alhaiseen palkkatasoon tai työtehtävien vaativuuden ja palkkauksen väliseen ristiriitaan.

Olin tyytyväinen palkkaan, sillä moni joutuu tekemään palkattomia työharjoitteluja tai paikka tarjoaa Kelan vähimmäispalkkaa. Vaikka 1300 e oli vähän, se on silti parempi kuin ei mitään.

Palkattoman harjoittelun tehneiden harjoittelijoiden avoimet vastaukset puolestaan toivat ilmi sen, miten palkattomuuden koetaan muuttavan harjoittelun luonnetta. Osa vastaajista kertoi olleensa tyytyväinen palkattomuuteen, sillä silloin heillä oli enemmän valtaa vaikuttaa työaikaan ja työn sisältöön sekä mahdollisuus suhtautua harjoitteluun oppimiskokemuksena ja edistää opintoja aikataulussa. On kuitenkin huomioitava, että harjoittelu on joka tapauksessa opintoihin kuuluva osa, jonka sisältöön harjoittelijalla tulisi olla mahdollisuus vaikuttaa ja joka tulisi lähtökohtaisesti aikatauluttaa osaksi opintorakennetta. Eräs vastaaja totesi, että palkattomana harjoittelijana hänen ei

”tarvinnut olla minkään arvoinen”, jolloin työ ei aiheuttanut suorituspaineita. Osa vastaajista ilmaisi olleensa tyytyväinen palkattomuuteen harjoittelun lyhyen keston vuoksi.

Kuukauden harjoittelussa palkattomuus tuntui työmäärään nähden kohtuulliselta. Museossa tehtiin myös selväksi, että palkaton harjoittelu ei edellytä samanlaista vastuunkantoa, kuin palkallinen harjoittelu.

Suurin osa palkattoman harjoittelun tehneistä vastaajista oli kuitenkin tyytymättömiä asiaan. Kuten eräs vastaajista totesikin, kaikesta työstä tulisi saada kohtuullinen palkka. Harjoittelun rahoitus voi olla haasteellista, mikäli palkattoman harjoittelun tekijälle aiheutuu lisäkustannuksia harjoittelusta. Useampi vastaaja toi esille sen, miten harjoittelusta aiheutuneet ylimääräiset matka- ja asumiskulut vaikeuttivat toimeentuloa harjoittelun aikana. Eräs vastaaja oli ”rahoittanut” palkattoman harjoittelunsa tekemällä sen ollessaan kesälomalla vakituisesta työstään.

Keskustelua museoalan harjoittelujen palkkauksesta tarvitaan enemmän. Lähes kaikki museoiden edustajat vastasivat, että harjoittelun palkkauksen tai palkattomuuden syyt avataan harjoittelijoille. Silti kyselyyn vastanneista harjoittelijoista alle puolelle (48 %) oli kerrottu mihin heidän harjoittelunsa palkkaus tai palkattomuus perustui. 28 %:lle perusteita ei ollut avattu.

Palkkakysymyksiin liittyvästä epätietoisuudesta kertoo se, että 14 % harjoittelijoista (12 vastaajaa) ei osannut sanoa oliko palkkauksen tai palkallisuuden perusteita avattu, ja 11 % (yhdeksän vastaajaa) valitsi muu-vaihtoehdon. Avoimista vastauksista käy ilmi, että osa harjoittelijoista oli ehdottanut itse harjoittelun suorittamista palkatta ja osalla palkattomuus johtui yliopiston käytännöistä. Eräs vastaaja, jonka harjoittelupalkka oli ollut alle 1000 e/kk kertoi, ettei hänelle ollut tullut edes mieleen kysyä perusteluja alhaiselle palkkatasolle. Kyseisen vastaajan harjoittelu oli ollut kokoaikainen ja kestänyt 4–6 kuukautta.

Harjoittelutuki

Yliopistot tarjoavat harjoittelutukiseteleitä opintoihin kuuluvien harjoittelujaksojen palkkakustannusten kattamiseksi. Tuen saaminen edellyttää, että työnantaja maksaa harjoittelijalle vähintään Kelan työssäoloehdon täyttävän vähimmäispalkan. Harjoittelutuen saatavuudessa on eroja eri korkeakoulujen välillä, eikä sitä myönnetä kaikille yliopisto-opiskelijoille. Ammattikorkeakoulut eivät myönnä opiskelijoilleen harjoittelutukea.

Korkeakoulujen edustajien vastaukset toivat esille harjoittelutuen vaikutuksen palkallisen harjoittelupaikan saamiseen. Mikäli harjoittelutukea ei ole syystä tai toisesta käytettävissä, palkattoman harjoittelun todennäköisyys nousee.

Harjoittelua pitää olla vähintään 6 kk yhteensä, ja usein tuo jakautuu kahteen eri harjoittelujaksoon. Harjoittelutuen opiskelija voi kuitenkin saada opintojensa aikana vain yhden kerran, joten käytännössä toinen harjoittelujakso joudutaan usein tekemään palkattomana, jos museolla ei ole varaa maksaa palkkaa ilman harjoittelutukea.

Ammattikorkeakouluopiskelijat kokevat asetelman epäoikeudenmukaiseksi. Useampi ammattikorkeakoulussa opiskeleva vastaaja ilmaisi harmistuksensa siihen, että heidän oppilaitoksensa ei myönnä harjoittelutukea. Kilpailtaessa samoista palkallisista harjoittelupaikoista harjoittelutuen piirissä olevat yliopisto-opiskelijat ovat etulyöntiasemassa.

Tämä [harjoittelujen palkallisuus] on ristiriitainen kysymys. Lähtökohtaisesti en oleta että harjoitteluista saa palkkaa. Mutta olen antanut itseni ymmärtää että yliopistomaailmassa tämä on käytäntö. Se asettaa meidät ammattikorkean opiskelijat epätasa-arvoiseen asemaan. Jos esimerkiksi harjoittelussa maksetaan palkkaa, toivovat työnantajat yleensä korkeakoulua osallistumaan kustannuksiin. Ja jos hakija ei pysty tätä tarjoamaan menee palkka jollekin toiselle, jolla on tuo oppilaitoksensa tarjoama tuki. Tämä on mielestäni hyvinkin ongelmallista. Ja meiltä konservaattoreilta jää usein kokoelmahallintaan liittyvät harjoittelu- tai kesätyöpaikat saamatta tämän takia.

Museoiden edustajien vastaukset tukevat oletusta korkeakoulun osoittaman palkkatuen merkityksestä. Useat, joskin eivät kaikki, vastaajat kertoivat heidän organisaationsa odottavan korkeakoulun osallistuvan palkallisen harjoittelun kustannuksiin. 18 museosta kolme (17 %) edellytti aina ja seitsemän (39 %) useimmiten opiskelijalta korkeakoulun myöntämää harjoittelutukea.

Harjoittelun palkallisuus / palkattomuus riippuu pitkälti oppilaitoksesta, periaatteenamme on, että oppilaitoksen tulee osallistua palkkakustannusten maksamiseen.

Kyselyyn vastanneista harjoittelijoista viidesosa kertoi, ettei heidän korkeakoulunsa tarjonnut harjoittelutukea. Tässä joukossa oli ammattikorkeakouluopiskelijoiden lisäksi yliopisto-opiskelijoita. 23 vastaajaa (27 %) oli saanut korkeakoulunsa myöntämää harjoittelutukea. Heidän lisäksi jotkut vastaajista kertoivat, että heille myönnetty harjoittelutuki oli jäänyt käyttämättä toisaalta saadun rahoituksen vuoksi, siirtynyt odottamaan myöhempää käyttöä tai käytetty jo ennen museoalan harjoittelujaksoa. Kahdeksan vastaajaa (10 %) oli hakenut harjoittelutukea kerran tai useammin, mutta sitä ei ollut myönnetty. 25 vastaajaa (30 %) ei ollut hakenut harjoittelutukea ollenkaan. Täydennysopiskelijat ja avoimen yliopiston kautta opintoja suorittavat eivät ole oikeutettua hakemaan harjoittelutukea. Heitä oli vastaajien joukossa muutamia.

Harjoittelijoille suunnatun kyselyn vastaajista 50 (60 %) oli tehnyt museoalan harjoittelunsa organisaatiossa, joka ei edellyttänyt korkeakoulun myöntämää harjoittelutukea. 15 vastaajalle (18 %) harjoittelutuen käyttömahdollisuus oli puolestaan ollut edellytys harjoittelupaikan saamiselle. Moni harjoittelijoille suunnattuun kyselyyn vastanneista kertoi, että heidän työnantajansa oli toivonut harjoittelutuen käyttömahdollisuutta. Palkallinen harjoittelujakso oli kuitenkin toteutunut heidän kohdallaan myös silloin, kun harjoittelutukea ei ollut ollut käytettävissä. Yksi vastaaja totesi, että vaikka harjoittelutukea ei periaatteessa edellytetty, sen saaneet hakijat menivät hänen käsityksensä mukaan automaattisesti niiden hakijoiden ohi, joilla tukea ei ollut ollut käytettävissä. 11 kyselyn vastaajaa (13 %) ei osannut sanoa, oliko harjoittelutukea edellytetty.

5 Harjoittelun sopimukset ja työtodistus

Museo- ja kulttuuriperintöalan harjoittelujen sopimuksissa ja työtodistuksissa ilmeni puutteita. Monelle harjoittelijalle harjoittelujakso on ensikosketus oman alan työelämään, mikä korostaa asianmukaisen sopimisen merkitystä.

Harjoittelijan on hyvä saada aina kirjallinen harjoittelu- ja työsopimus. Työlainsäädännön mukaan sopimuksen voi tehdä myös suullisesti, mutta kirjallinen sopiminen mahdollistaa sovittuihin asioihin palaamisen jälkikäteen. Jotta kaikki osapuolet hahmottaisivat eron harjoittelijan ja tavallisen työntekijän välillä, on suositeltavaa laatia erillinen harjoittelusopimus myös silloin, kun harjoittelu on palkallinen. Harjoittelusopimuksessa osapuolina tulee aina olla niin harjoittelija, harjoittelupaikka kuin myös harjoittelijan oppilaitos.

Korkeakouluilla on oikeus edellyttää harjoittelupaikoilta sitoutumista kirjalliseen sopimiseen. Suulliset sopimukset eivät ole suositeltavia, sillä mahdollisissa ristiriitatilanteissa niiden todistusvoima on heikko.

Harjoittelusopimuksessa sovitaan ainakin seuraavista asioista:

- sopijaosapuolten yhteystiedot sekä oppilaitoksen ja harjoittelupaikan yhteyshenkilöt
- harjoittelun oppimistavoitteet ja työtehtävät
- harjoittelun palkkaus (perusteet palkattomuudelle tai maininta palkallisuudesta sekä erillisestä työsopimuksesta)
- harjoittelun laajuus, ajankohta ja työaika
- harjoittelun ohjaus ja arviointi
- opiskelijan vakuutusturva
- työsuojelu
- mahdollinen salassapitovelvollisuus
- todistus suoritetusta harjoittelusta

Harjoittelijan tulee saada halutessaan kirjallinen todistus suoritetusta harjoittelusta. Harjoittelijoille suunnatusta kyselyssä ilmeni tapauksia, joissa harjoittelija ei ollut saanut työtodistusta pyynnöstään huolimatta tai työnantajaorganisaatio oli tehnyt yksipuolisen päätöksen olla tarjoamatta harjoittelijoille työtodistuksia. Tämä on räikeästi hyvien käytäntöjen vastaista.

Harjoittelu- ja työsopimukset

Harjoittelusta on suositeltavaa sopia aina kirjallisesti. Kun kyse on palkallisesta harjoittelusta, laaditaan työsopimus. Työsopimuksen lisäksi on hyvä laatia erillinen harjoittelusopimus, jossa käydään läpi harjoittelijan, harjoittelupaikan ja oppilaitoksen

vastuut. Käytännössä työsopimuksen katsotaan usein korvaavan harjoittelusopimuksen, mutta erillisen harjoittelusopimuksen laatiminen tekee harjoittelun luonteen selväksi kaikille osapuolille. Palkallinenkaan harjoittelu ei ole verrannollinen tavalliseen työsuhteeseen. Korkeakouluilla on yleensä käytössä valmis harjoittelusopimus pohja. Jos opiskelija päättää tehdä palkattoman harjoittelun, tehdään vain harjoittelusopimus.

Kyselyyn vastanneista harjoittelijoista 48 (57 %) kertoi laatineensa harjoittelupaikkansa kanssa kirjallisen työsopimuksen. Kuitenkin heistä yli viidennes oli tehnyt harjoittelunsa palkattomana. Koska työsopimuslaki ei tunne palkatonta tai muuten vastikkeetonta työtä, palkattomista harjoitteluista tehtyjä sopimuksia voidaan pitää työsopimuksien sijaan harjoittelusopimuksina. Harjoittelusopimuksen, eli kirjallisen sopimuksen harjoittelun tehtävistä ja tavoitteista, kertoi tehneensä 27 vastaajaa (32 %). Jos tähän joukkoon lisätään ne henkilöt, jotka olivat vastanneet laatineensa työsopimuksen mutta jotka eivät olleet saaneet palkkaa harjoittelustaan, osuudeksi nousee 44 % kaikista vastaajista. Kaiken kaikkiaan tuloksista voidaan päätellä, että työ- ja harjoittelusopimuksen välinen ero ei ole aina harjoittelijoiden tiedossa.

Työnantajapuolella työ- ja harjoittelusopimuksen välinen ero ymmärretään. Museoiden edustajista 14 vastaajaa (78 %) kertoi organisaationsa tekevän harjoittelijoiden kanssa kirjallisen työsopimuksen kyseen ollessa palkallisesta harjoittelusta ja kymmenen vastaajaa (56 %) kirjallisen harjoittelusopimuksen palkattomista harjoitteluista. Koska joissain museoissa tehtiin sekä palkallisia että palkattomia harjoitteluja, moni vastaaja oli valinnut useamman vastausvaihtoehdon. Joukossa oli kuitenkin sekä museoita, joissa harjoittelut olivat aina palkallisia että vastaavasti museoita, joissa harjoittelut tehtiin aina palkatta. Kaksi museoiden edustajaa kertoi, että kyseen ollessa palkattomasta harjoittelusta sopimus tehdään heidän organisaatiossaan suullisesti.

Suullisen työ- tai harjoittelusopimuksen oli tehnyt yhteensä viisi harjoittelijoille suunnatun kyselyn vastaajaa (6 %). Heistä kahden harjoittelu oli ollut palkallinen. Vaikka teoriassa suullinen sopimus on yhtä pätevä kuin kirjallinen sopimus, käytännössä suullisen sopimuksen todistusvoima on lähes olematon. Ilman kirjallista sopimusta harjoittelijan asema mahdollisissa ristiriitatilanteissa on todella heikko. Kirjallinen sopimus vahvistaa myös työtapaturmien vakuutusvastuun, minkä vuoksi kirjallinen sopiminen on tärkeää niin palkattomien kuin palkallisten harjoitteluiden osalta. Museoiden edustajista kaksi kertoi organisaationsa tekevän suullisen sopimuksen kyseen ollessa palkattomasta harjoittelusta.

Korkeakoulujen edustajille suunnatun kyselyn vastausten perusteella oppilaitokset voisivat kehittää toimintaansa museoalan harjoittelusopimusten osalta. Oppilaitoksen asema edellyttää kirjallista sopimusta harjoitteluista on parempi kuin yksittäisen opiskelijan. Kirjallinen sopiminen selkeyttää kaikkien osapuolten vastuut ja velvollisuudet, joten se on erittäin suositeltavaa riippumatta harjoittelun kestosta, rahoituksesta tai palkkauksesta.

Museologian oppiaine ja harjoittelupaikka allekirjoittavat harjoittelusopimuksen, jossa kerrotaan myös harjoittelun sisältö. Sopimuksen "sisältöneuvottelut" käydään pääasiassa museon ja harjoittelijan välillä. Joskus museoista ollaan yhteyksissä tarkentavien kysymysten vuoksi, mutta tätä tapahtuu harvoin.

Työtodistus

Harjoittelusta tulee saada aina pyydettyä todistus. Hyvä käytäntö on antaa harjoittelijalle todistus suoritetusta harjoittelusta aina, myös silloin, kun tämä ei erikseen sitä pyydä. Työtodistus on hyvä antaa joko harjoittelun loppuessa tai kohtuullisen ajan kuluessa harjoittelun päättymisestä. Kyselyyn vastanneista harjoittelijoista 38 (45 %) oli saanut työtodistuksen asianmukaisesti. Neljä (5 %) vastaajista puolestaan kertoi saaneensa työtodistuksen vasta muistutettuaan asiasta useasti tai pitkän aikaa harjoittelun suorittamisen jälkeen. Vastaushetkellä 22:n (26 %) harjoittelu oli vielä kesken tai ei ollut alkanut. Lisäksi varsin moni vastaajista kertoi harjoittelunsa joko päättyneen vastikään tai päättyvän pian. Näissä tapauksissa työtodistuksen pyytäminen ei ollut vielä ajankohtaista tai harjoittelijoille luvattu työsopimus ei ollut vielä saapunut. Osa vastaajista kertoi, etteivät he olleet pyytäneet harjoittelustaan ollenkaan työtodistusta.

Kyselyyn vastanneista museoiden edustajista 11 (61 %) kertoi harjoittelijoiden saavan aina työtodistuksen. Neljä organisaatiota (22 %) antoi työtodistuksen, mikäli harjoittelu oli ollut palkallinen. Loput kolme (17 %) museoiden edustajaa kertoivat harjoittelijoiden saavan työtodistuksen pyytäessään sellaista. Varsinkaan nuori, työuransa alussa oleva harjoittelija ei kuitenkaan aina tule ajatelleeksi työtodistuksen pyytämistä. Tämä käy ilmi harjoittelijoiden avoimissa vastauksissa. Siksi on suositeltavaa, että työnantaja antaa todistuksen oma-aloitteisesti.

Saadakseen opintopisteitä opiskelijoiden on toimitettava korkeakoululleen kirjallinen raportti. Korkeakoulut eivät kuitenkaan aina edellytä nähtäväkseen työtodistusta. Korkeakouluille suunnatun kyselyn vastaajista kolme kertoi, että heidän edustamansa oppilaitos ei odota harjoittelijan toimittavan kopiota työtodistuksesta. Toiset kolme puolestaan edellyttivät työtodistuksen toimittamista harjoitteluraportin lisäksi. Yksi vastaaja kertoi, että työtodistus vaaditaan harjoitteluraportin liitteeksi ainoastaan siinä tapauksessa, kun kyseessä on aiemman työkokemuksen hyväksiluku. Yksi keino varmistaa, että harjoittelijoiden oikeus saada todistus suoritetusta harjoittelusta toteutuu, on kirjata velvoite työtodistuksen antamisesta harjoittelusopimukseen.

Harjoittelijoille suunnatun kyselyn vastaajista seitsemän (8 %) ei ollut saanut työtodistusta. Heistä kaksi kertoi pyytäneensä todistusta suoritetusta harjoittelusta useampaan otteeseen. On huolestuttavaa, ettei työelämän perusasia ole toteutunut kaikkien tapauksessa. Työtodistus on tärkeä dokumentti työnhaussa. Varsinkin uran alkuvaiheessa, kun oman alan työkokemusta ei vielä ole, harjoitteluista saadut

työtodistukset ovat tärkeitä. Jos kyseessä on ollut palkallinen työsuhde, on työtodistuksen antamisesta kieltäytyminen työsopimuslain vastaista.

Olen pyytänyt työtodistusta säännöllisesti nyt noin kolmen kuukauden ajan ja pyytänyt, että se postitettaisiin minulle mahdollisimman pian. Museo ei vastaa tiedusteluihini eikä todistusta ole tullut. Tilanne on kaikin puolin ikävä.

Mikäli harjoittelija ei pyynnöstään huolimatta saa työtodistusta, tulee hänen kääntyä oppilaitoksensa puoleen. Yleensä harjoittelusopimus velvoittaa työnantajan antamaan työ- tai harjoittelutodistuksen. Huonoimmassa asemassa ovat palkattoman harjoittelun tehneet opiskelijat, joilla ei ole kirjallista harjoittelusopimusta. Tällöin mikään ei velvoita työnantajaa antamaan todistusta suoritetusta harjoittelusta.

Mikäli harjoittelu on ollut palkallinen työsuhde, työsopimuslaki velvoittaa työnantajaa antamaan pyydettyä kirjallisen työtodistuksen. Työtodistus voidaan antaa joko suppeana tai pyydettyä laajana. Suppeaan työtodistukseen merkitään työsuhteen kesto ja työtehtävät. Laajaan työtodistukseen merkitään lisäksi työsuhteen päättymisen syy sekä arvio työntekijän työtaidoista ja käytöksestä eli arvolauselma. Työsopimuslain mukaan työnantajalla on velvollisuus antaa työntekijälle pyydettyä suppea työtodistus kymmenen vuoden kuluessa työsuhteen päättymisestä ja laaja työtodistus viiden vuoden kuluessa työsuhteen päättymisestä.

Jos työnantaja jättää huomiotta pyynnön saada todistus suoritetusta harjoittelusta oppilaitoksen yhteydenoton jälkeenkin, harjoittelija voi kysyä neuvoa omalta ammattijärjestöltään.

6 Harjoittelun aikaiset ristiriitatilanteet

Työelämässä kohdataan ajoittain ristiriitatilanteita, eivätkä harjoittelut ole poikkeus. Suurin osa ristiriitatilanteista on selvitettävissä keskustelemalla.

Ristiriitojen syntymistä harjoittelujen aikana voidaan ehkäistä kirjallisella sopimisella harjoittelun työtehtävistä, tavoitteista ja osapuolten vastuista, säännöllisellä ohjaamisella ja palautteen antamisella harjoittelijan työsuorituksen laadusta sekä nimeämällä oppilaitoksen ja harjoittelupaikan yhteyshenkilöt, joiden puoleen harjoittelija voi kääntyä mahdollisissa ongelmatilanteissa.

Harjoittelijan asema mahdollisissa ristiriitatilanteissa voi olla vaikea. Sen vuoksi harjoittelun ohjaajan ja oppilaitoksen yhteyshenkilön vastuu ongelmatilanteiden ratkaisussa korostuu.

Ristiriidat ja niiden selvittäminen

Ammattijärjestöt tukevat jäseniään työelämässä. Museoalan ammattiliitto MAL on museo- ja kulttuuriperintöalan asiantuntijoiden sekä alalle opiskelijoiden edunvalvoja. Akavan Erityisalojen jäsenjärjestönä jäsenten käytössä ovat MALn omien palvelujen lisäksi Akavan Erityisalojen tarjoamat palvelut, kuten laki- ja työsuhdeneuvonta. Kaikki jäsenpalvelut ovat myös opiskelijajäsenten käytössä.

Kyselyyn vastanneista harjoittelijoista 13 eli hieman alle 16 % oli kokenut työharjoittelunsa aikana ristiriitatilanteita. Museoiden edustajista puolestaan kolme (17 %) oli kokenut ristiriitatilanteita harjoittelijoiden kanssa kerran tai useammin. Korkeakouluja edustaneiden vastaajien arvion mukaan ristiriitatilanteet ovat harvinaisia, mutta eivät poikkeuksellisia. Harjoittelijoiden kokemat ristiriitatilanteet eivät kuitenkaan aina tule oppilaitosten tietoon.

Kolmen vuoden aikana minulle on kantautunut kaksi tapausta, jossa opiskelija oli harjoitteluunsa jollain tapaa tyytymätön. Kummassakin tapauksessa kyse oli museon sisäisestä työilmapiiristä. Opiskelijaan ei ollut kohdistunut ikävää käytöstä, mutta hän oli kokenut yleisen ilmapiirin tulehtuneeksi. Toisessa tapauksessa opiskelija oli kokenut että hänen uudistusmieliset ajatuksensa oli ammuttu alas ja toisessa opiskelija oli vain kokenut että hänen piti olla jatkuvasti hieman varovainen ja varpaillaan yleisen ilmapiirin vuoksi. [...] Huomioitavaa toki on, että kaikki opiskelijat eivät ehkä kerro ikävistä tapauksista harjoitteluraporteissaan ja silloin ne eivät tule oppiaineen tietoon.

Harjoittelijoiden kokemukset ristiriitatilanteista

Vastaaaja: harjoittelijat

■ En ole kokenut (75%) ■ Kyllä, olen kokenut (16%) ■ En osaa sanoa (8%) ■ Muu (1%)

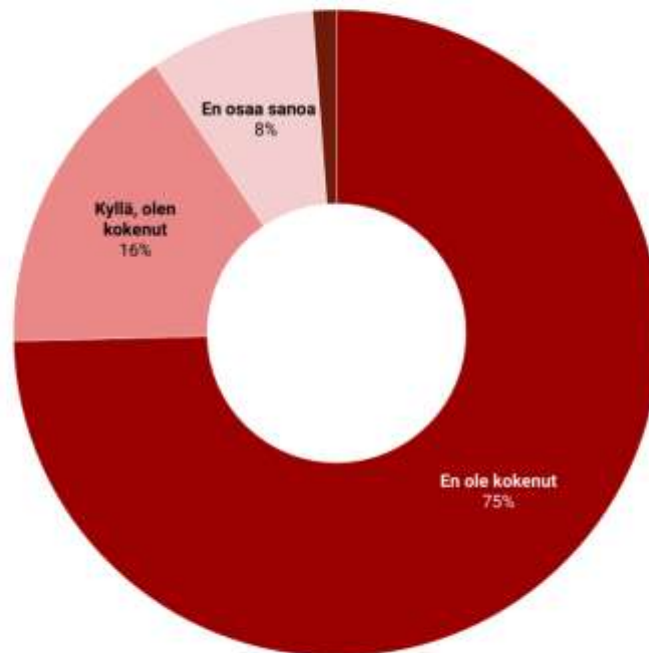

Chart: Museoalan ammattiliitto MAL ry • Source: Museoalan harjoittelukyselyt 2021 • Created with Datawrapper

Harjoittelijoista seitsemän (8 %) ei osannut sanoa oliko heidän kokemuksissaan kyseessä varsinainen ristiriitatilanne. Avoimista vastauksista ilmenee, että tällöin kyseessä on ollut yleensä puutteellisen ohjauksen aiheuttama epävarmuus tai huonon työilmapiirin keskelle joutuminen. Harjoittelua suorittavalla opiskelijalla saattaa olla melko vähän kokemusta työelämästä ja varsinkin omalla alallaan työskentelystä. Tällöin voi olla vaikea hahmottaa asiallisen ja epäasiallisen työilmapiirin rajoja.

Mikäli puutteellinen ohjaus aiheuttaa harjoittelijalle epävarmuutta, vaikeuttaa hänen mahdollisuuksiaan suorittaa työtehtäviä tai työpaikalla suhtaudutaan negatiivisesti ohjauksen antamiseen ja harjoittelijan pyyntöihin saada ohjausta, kyseessä on ristiriitatilanne.

Ohjaus oli puutteellista, mutta en tehnyt asiasta numeroa. Minua kummastutti, kun vasta viimeisenä päivänä ohjaaja antoi palautetta (esim. odotti minun kysyvän enemmän apua eikä ollut varma osaanko). Itse olisin toivonut vastaavan palautteen tulevan heti ja odotin, että ohjaaja olisi ollut kiinnostuneempi tekemästani työstä kun sitä tein.

Ohjaukseni on ollut puutteellista ja minut on jätetty tekemään töitä itseohjautuvasti, vaikka en ole aiemmin tehnyt vastaavaa työtä. En ole

varma, lasketaanko asiaa ristiriitatilanteeksi, mutta asia on aiheuttanut stressiä ja epävarmuutta.

Harjoittelukyselyssä esille nousseita harjoittelijoiden kokemia ristiriitatilanteita olivat

- puutteellinen ohjaus (tuki tehtävien suorittamiseen, palautteen saaminen)
- ristiriitainen ohjaus (eri esihenkilöiden toisistaan poikkeavat ohjeistukset)
- harjoittelijan kokemien ongelmien vähättely, kieltäytyminen pyyntöihin saada ohjausta
- ohjaajan tai muun työyhteisön epäasiallinen käytös harjoittelijaa kohtaan
- työpaikan sisäisten jännitteiden keskelle joutuminen
- työpaikan kyvyttömyys tarjota harjoittelijalle riittävä määrä työtunteja
- työ- tai harjoittelutodistuksen antamisesta kieltäytyminen
- yritys vaikuttaa harjoittelijan koostaman tutkimusaineiston vastauksiin
- puutteellinen työturvallisuus

Korkeakouluille ja museoille suunnatuissa kyselyissä ei noussut erityisemmin esille harjoittelijan toiminnasta johtuneita ristiriitatilanteita. Ainoa asiaan viittaava maininta koski opiskelijan poissaoloja. Asiaa kommentoinut korkeakoulua edustava vastaaja ei kuitenkaan eritellyt poissaolojen syytä.

Mieleeni ei tule ristiriitatilanteita niinkään museon kanssa, vaan esim opiskelijalla on ollut paljon poissaoloja, mikä on vaikuttanut siihen että harjoittelu ei ole toteutunut suunnitellulla tavalla.

Suurin osa työelämän ristiriitatilanteista on selvitettävissä keskustelemalla. Esimerkiksi kokiessaan ohjauksen puutteelliseksi harjoittelijan on hyvä kertoa ohjaajalleen tai esihenkilölleen toivovansa enemmän palautetta ja ohjausta. Harjoittelukyselyn aineistosta kuitenkin ilmenee, että harjoittelija kokee usein asemansa vaikeaksi kohdatessaan ristiriitatilanteita. Tällöin on helpompaa kääntyä oman oppilaitoksen yhteyshenkilön puoleen.

Ristiriitatilanteet ovat olleet pääosin hyvin mietoja ja keskustelemalla hoituvia mielekkäistä työtehtävistä tai työsuorituksen laadusta. Joskus ohjaaja on jättänyt harjoittelijan liian yksin työtehtävien kanssa, mutta harva harjoittelija nostaa näitä esiin työyhteisössä.

Mikäli ristiriitatilanteet eivät ratkea keskustelemalla tai oppilaitoksen puoleen kääntymällä, voi harjoittelija kääntyä työpaikkansa luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun puoleen. Jos työpaikalla ei ole luottamusmiestä tai työsuojeluvaltuutettua tai heidän puoleensa kääntyminen ei tunnu luontevalta, työelämän ristiriitatilanteisiin voi pyytää neuvoja omalta ammattijärjestöltään.

Ammattijärjestön tuki ristiriitatilanteissa

Harjoittelijoista 43 (51 %) oli ollut harjoittelunsa aikana ammattijärjestön jäsen. Heistä 26 (31 %) oli Museoalan ammattiliitto MALn jäseniä. Kolme vastaajaa (4 %) oli ollut harjoittelunsa aikaan vain työttömyyskassan jäsen.

Ammattijärjestöön harjoittelunsa aikana kuuluneista opiskelijoista yksi oli hakenut apua ammattijärjestöltään harjoitteluunsa liittyneen ristiriitatilanteen hoidossa, muttei kokenut saamaansa apua hyödylliseksi. Vastaaja kertoi eronneensa ammattijärjestöstään tämän seurauksena ja olleensa vastaushetkellä vain työttömyyskassan jäsen. Kyseessä ei ollut Museoalan ammattiliitto tai muu Akavan Erityisalojen jäsenjärjestö. Kaksi vastaajaa ei ollut hakenut apua, sillä he halusivat selvittää tilanteen harjoittelupaikan sisäisesti. Toiset kaksi puolestaan eivät olleet hakeneet apua sen vuoksi, että heidän harjoittelunsa oli ollut palkaton. Yksi palkattomien harjoittelujen ongelmista onkin niiden sijoittuminen työehtosopimusten ja työlainsäädännön ulkopuolelle. Tämä vaikeuttaa harjoittelijan asemaa mahdollisissa ristiriitatilanteissa.

Ammattijärjestöön harjoittelunsa aikana kuuluneista vastaajista 14 (17 %) ei ollut kokenut tarvinneensa ammattijärjestön apua ja 32 (38 %) ei ollut kokenut ristiriitatilanteita harjoittelunsa aikana. Muu-vaihtoehtona oli valinnut kolme vastaajaa (4 %).

Yhdenkään työnantajapuolta edustaneen vastaajan organisaatio ei ollut ollut yhteydessä Museoalan ammattiliittoon harjoitteluihin liittyvissä asioissa. Korkeakouluja edustaneet vastaajat toivat esille oppiaineensa ja MALn välisen yhteistyön hyödyllisyyden, mutta eivät olleet olleet suoraan yhteydessä ammattijärjestöön museoalan harjoitteluihin liittyen.

7 Harjoittelu poikkeusolosuhteissa

Harjoittelukyselyiden ollessa avoinna touko-kesäkuussa 2021 museot olivat koronapandemian vuoksi avoinna poikkeusjärjestelyin. Yhteiskunnan sulkuvaihe oli ohi, mutta tautitilanteen kehittymistä ja koronapandemian hallintaan liittyviä ohjeistuksia seurattiin tiiviisti. Poikkeusolosuhteiden vaikutukset näkyivät harjoittelujen toteutumisessa ja työtehtävissä.

Koska harjoittelut ovat keskeinen osa museo- ja kulttuuriperintöalan opintoja, on tärkeää, että harjoitteluja mahdollistetaan myös poikkeusolosuhteiden aikana. Mikäli harjoittelua ei ole mahdollista toteuttaa, oppilaitoksen on suositeltavaa pyrkiä järjestämään vaihtoehtoinen suoritusmahdollisuus. Yhden harjoittelijoille suunnatun kyselyn vastaajan tutkinto jäi lopulta suorittamatta puuttuneen harjoittelun vuoksi.

Koronapandemian vaikutukset

Kyselyyn vastanneista harjoittelijoista 21 (25 %) oli tehnyt harjoittelun kokonaan tai suurimmaksi osaksi pandemian aikana ja toiset 21 (25 %) suoritti harjoitteluaan **vastaushetkellä. Kymmenen vastaajaa (12 %) oli suorittamassa harjoittelunsa ”kuluvaan tai ensi vuoden aikana” (2021–2022)**, joten osalla tästäkin vastaajaryhmästä harjoittelu sijoittui korona-aikaan.

Harjoittelijoille suunnatun kyselyn 84 vastaajasta 71 vastasi harjoittelunsa kokonaan tai osittain koronapandemian aikana suorittaneille osoitettuun kysymykseen (ks. liite 1). **Heistä 17 valitsi vastausvaihtoehdon ”en ole suorittanut harjoittelua koronapandemian aikana”.** Heidän osuutensa poistamisen jälkeen kysymyksen vastaajamääräksi jää 54.

Suurin osa näistä koronapandemian ajalle sijoittuneista harjoitteluista toteutui poikkeusjärjestelyin. Näin vastasi 31 (57 %) pandemian aikana harjoittelunsa suorittaneista vastaajista. Yleisimmät mainitut poikkeusjärjestelyt olivat siirtyminen kokonaan tai osittain etätööhön sekä yleistyötä ja museopedagogiikkaa sisältävien tehtävien väheneminen, siirtyminen verkkoon tai peruuntuminen kokonaan.

Osa harjoittelijoista oli ollut tyytyväinen mahdollisuuteen tehdä etätöitä. Vastaavasti jotkut kertoivat etätöiden vähentäneen heidän työtehtäviään sekä määrällisesti että laadullisesti tai työyhteisön jääneen etäiseksi kotona työskennellessä. Poikkeustilanteen vuoksi useiden vastaajien harjoittelua oli siirretty eteenpäin, kahden vastaajan tapauksessa jopa vuodella.

Harjoitteluni toteutui kolmea ensimmäistä päivää lukuun ottamatta kokonaan etänä. Työskentelin kotoa käsin. Etätyöskentelyn lisäksi minulle kerrottiin, että tehtäväni tulevat olemaan rajallisemmat kuin mitä harjoittelijoilla yleensä. Esimerkiksi kaikki kohdevierailut on peruttu

pandemiatilanteen takia. Oli harmillista, etten tämän tilanteen takia päässyt integroitumaan työyhteisöön kunnolla, mutta onneksi minut otettiin mukaan kaikkiin Teams-kokouksiin, joten tutustuin muihin työntekijöihin videon välityksellä.

Kyselyn vastausten perusteella museoalan harjoittelupaikat ovat mahdollistaneet harjoitteluja poikkeusoloista huolimatta. Toisaalta museoille suunnatun kyselyn vastaajat toivat ilmi, että koronapandemia oli vähentänyt harjoittelijoiden määrää heidän organisaatiossaan. Kahden vastaajan kohdalla museo oli päätynyt perumaan sovitun harjoittelun. Pääasiassa harjoittelut kuitenkin oli toteutettu poikkeusjärjestelyin.

Meillä oli tapahtumatuotannon harjoittelija pandemian alkuvaiheessa, joka siirtyi etätöihin muiden mukana. Häneltä myös peruuntuivat projektit/ tapahtumat, joiden kanssa hän oli työskennellyt, joten harjoittelun loppuvaihe opetti lähinnä perumista ja epävarmuuden sietämistä.

Vain kolmen kyselyyn vastanneen opiskelijan harjoittelu oli peruuntunut koronapandemian vuoksi. Lisäksi yksi vastaaja ei ollut saanut harjoittelupaikkaa lainkaan viimeisenä opiskeluvuotenaan, joka ajoittui pandemia-aikaan. Hänen tapauksessaan ylempi korkeakoulututkinto jäi lopulta suorittamatta puuttuneen pakollisen harjoittelujakson vuoksi; opintotukeen oikeuttavien kuukausien loputtua kyseinen vastaaja päätyi luopumaan opinto-oikeudestaan.

Koronapandemian vaikutukset harjoitteluihin

Vastaaaja: museot

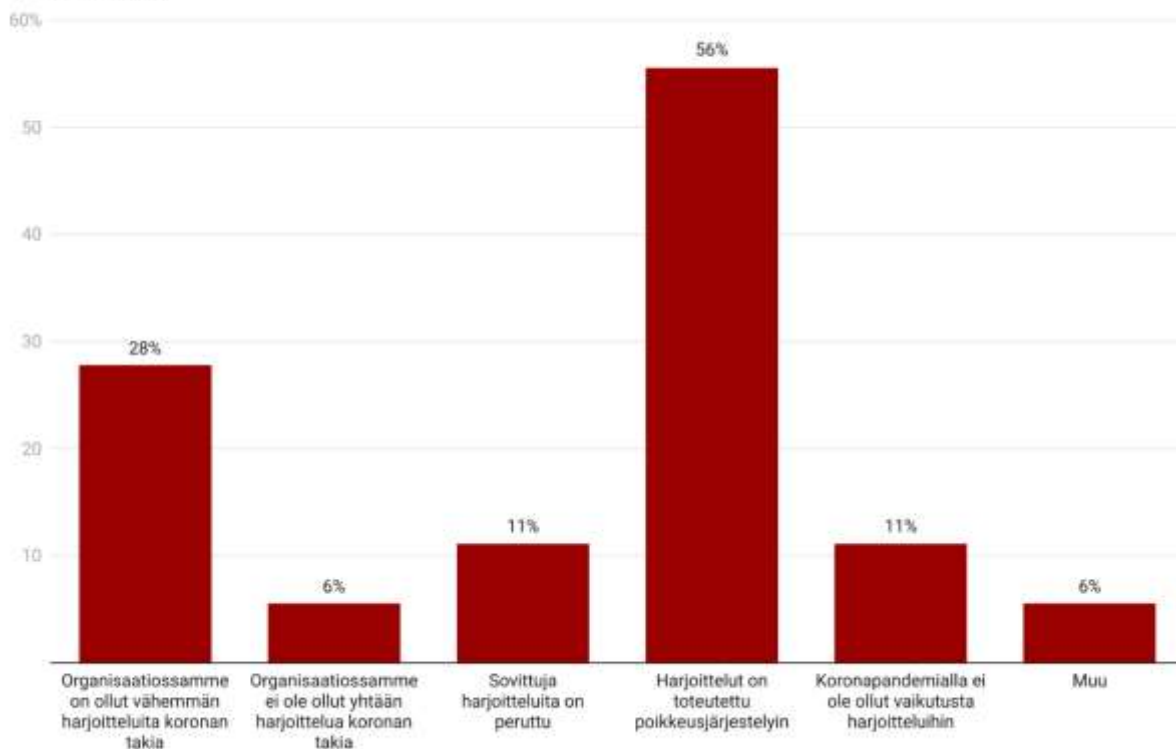

Chart: Museoalan ammattiliitto MAL ry • Source: Museoalan harjoittelukyselyt 2021 • Created with Datawrapper

Harjoittelujen viivästyemisellä oli ollut vaikutuksia joidenkin muidenkin vastaajien opintojen aikataulussa etenemiseen.

Harjoitteluni piti alunperin olla kesäkuusta elokuun loppuun, mutta se siirrettiin alkamaan elokuusta ja loppui lokakuun lopussa. Tämä haittasi opinnoissani edistymistä.

Jotkut työnantajat olivat pyrkineet huomioimaan tapaukset, joissa harjoittelun siirtyminen tai peruuntuminen olisi vaikuttanut huomattavasti opiskelijan valmistumisaikatauluun. Harjoittelupaikkoja saatettiin esimerkiksi tarjota sellaisille opiskelijoille, joiden valmistuminen riippui pakollisesta harjoittelujaksosta. Eräissä museoissa oli tehty keväällä 2021 linjaus, jonka mukaan harjoittelupaikkoja tarjottiin opiskelijoille vain siinä tapauksessa, että heidän valmistumisensa oli siitä kiinni. Samoin korkeakouluissa oli tarjottu vaihtoehtoisia suoritusmahdollisuuksia harjoittelujakson tilalle, mikäli harjoittelun siirtäminen ei ollut mahdollista aikataulullisista syistä.

Harjoitteluni meinattiin perua, mutta koska tutkintoni olisi viivästynyt kohtuuttomasti (viimeinen kurssi jonka tarvitsin tutkintoon), se päätettiin kuitenkin toteuttaa.

Korkeakouluja edustaneiden vastaajien näkemys harjoittelujen peruuntumisesta koronapandemian aikana viestii peruuntumisen olleen yleisempää kuin opiskelijoiden vastaukset antavat ymmärtää. Vaikka valtaosa poikkeusolosuhteiden aikaisista harjoitteluista saatiin toteutumaan erityisjärjestelyin, seitsemästä vastaajasta viiden mukaan useat harjoittelut peruuntuivat.

Monella opiskelijalla jo sovittu harjoittelu peruuntui. Mikäli tämä vaaransi opiskelijan valmistumisen tai tukien saamisen, pyrittiin heille kehittämään jokin suoritusmuoto jolla harjoittelu saatiin hyväksiluettua. Käytännössä kaikki toteutuneet harjoittelut suoritettiin jonkinlaisilla poikkeusjärjestelyillä (etätöitä, työtehtävien muutoksia etc.).

Reilu viidesosa (12 vastaajaa, 22 %) koronapandemian aikana harjoittelunsa tehneistä vastaajista kertoi, ettei koronatilanne ollut vaikuttanut heidän harjoitteluunsa. Kuusi vastaajaa (11 %) valitsi muu-vaihtoehtoon. Heistä yksi kertoi harjoittelupaikkansa tehneen vuonna 2020 kävijäennätyksensä kotimaan matkailun ollessa matkustusrajoitusten vuoksi suosittua. Kaksi vastaajaa ei osannut arvioida pandemian vaikutusta harjoitteluunsa.

8 Onnistuneen museoharjoittelun osatekijät

Suurin osa museo- ja kulttuuriperintöalan harjoitteluista koetaan onnistuneiksi. Kaikkein oleellisimmin alan harjoittelujen onnistumiseen vaikuttavat mielekkäät ja monipuoliset työtehtävät. Toiseksi eniten painoarvoa vaikuttaa olevan harjoittelun palkallisuudella. Harjoittelija saattoi kuitenkin olla tyytyväinen palkattomaan harjoitteluunsa, mikäli hän oli kokenut työtehtävänsä antoisiksi.

Riittävän pitkä harjoittelujakso takaa mahdollisuuden oppia museotyötä käytännössä. Harjoittelijat arvostavat myös laadukasta ohjaamista sekä työyhteisöön kuulumisen kokemusta. Koronapandemian aikana harjoittelut vaikeutuivat, mutta poikkeusolosuhteiden vaikutuksista museo- ja kulttuuriperintöalan harjoitteluihin saatiin kyselyissä arvokasta tietoa tulevaisuuden varalle.

Tyytyväisyys harjoitteluun

Kaiken kaikkiaan museoalan harjoitteluihin ollaan tyytyväisiä. Kyselyyn vastanneista opiskelijoista 44 (53 %) kertoi olevansa todella tyytyväinen ja 28 (33 %) osittain tyytyväinen harjoitteluunsa. Huono harjoittelukokemus oli ollut seitsemällä vastaajalla (8 %). Heistä vain yksi kertoi, ettei ollut ollenkaan tyytyväinen harjoitteluunsa. Joillain vastaajilla harjoittelu oli vasta alussa, ei ollut alkanut vielä ollenkaan tai oli peruuntunut, joten he eivät pystyneet arvioimaan vastaushetkellä tyytyväisyyttä harjoitteluunsa.

Harjoittelijoiden tyytyväisyys harjoitteluunsa

Vastaaja: harjoittelijat

■ Olen todella tyytyväinen (53%)
 ■ Olen osittain tyytyväinen (33%)
 ■ En ole kovin tyytyväinen (7%)
 ■ En ole ollenkaan tyytyväinen (1%)
 ■ En osaa sanoa (2%)
 ■ Harjoitteluni ei ole vielä alkanut / harjoitteluni peruuntui (4%)

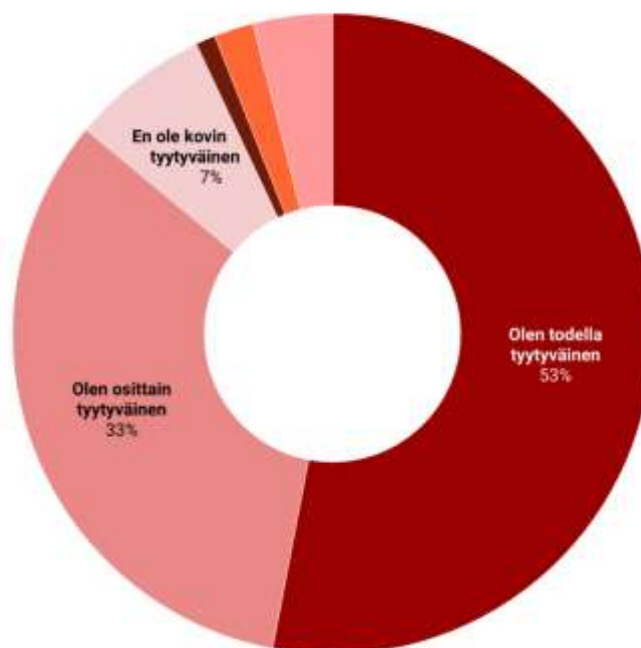

Chart: Museoalan ammattiliitto MAL ry • Source: Museoalan harjoittelukyselyt 2021 • Created with Datawrapper

Harjoittelukyselyjen kautta avautui erinäisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat myönteisesti museoharjoitteluun. Alla avataan esille nousseet hyvän museoharjoittelun kannalta keskeisimmät osatekijät.

Mielekkäät työtehtävät ovat harjoittelun A ja O

Harjoittelun tulee kehittää harjoittelijan museoammatillisia valmiuksia. Kyselyiden vastausten perusteella mielekkäät työtehtävät ovat museoharjoittelun onnistumisen kannalta tärkein osatekijä. Harjoittelijan työtehtävien tulee kehittää museoalan asiantuntijuutta ja mahdollistaa opiskelijan ammatillinen kehittyminen tämän henkilökohtaisten oppimistavoitteiden mukaisesti. Usein opiskelijat arvostavat mahdollisuutta tutustua museoalan työnkuviin monipuolisesti. Harjoittelut ovat tärkeä askel matkalla kohti työelämää, joten vaihtelevien, merkitykselliseksi koettujen työtehtävien arvoa ei voi korostaa liikaa.

Harjoittelut auttoivat minua löytämään oman suunnan niin opintojen kuin töidenkin suhteen. Sain mielestäni tehdä tärkeää työtä, jolla oli arvoa.

Harjoittelijan palkka on lähes aina pienempi kuin mahdollisilla kausityöntekijöillä tai vakituisella henkilökunnalla. On tärkeää, että työnantaja ymmärtää harjoittelun ja tavallisen työsuhteen välisen eron. Harjoittelijan ei kuulu olla edullinen vaihtoehto

esimerkiksi museon avoinnapidon perustehtäviin. Museoharjoittelu voi hyvin sisältää asiakaspalvelua, lipunmyyntiä ja näyttelyvalvontaa, mutta niiden ei tule olla harjoittelijan ensisijaisia työtehtäviä. Lisäksi harjoittelijan työnkuvan tulee olla sisällöllisesti monipuolinen.

Pettymystä tunsin, koska olin tehnyt työkseni jo vuosia asiakaspalvelua, ja sitä sain enimmäkseen tehdä harjoittelussakin. Mielestäni ohjaaja ei ollut kovin kiinnostunut harjoittelijan työstä eikä ottanut tarpeeksi aikaa omasta työstään ohjatakseen harjoittelijaa. Mielestäni harjoittelua ei oltu suunniteltu siten, että se kehittäisi harjoittelijaa, vaan ensisijaisesti saatiin työntekijä pitämään museota auki.

Harjoittelijalle tulee maksaa palkkaa

Harjoittelija ansaitsee korvauksen tekemästään työstä. Museoalan ammattiliitto MAL ei suosittele palkattomia harjoitteluja. Palkattomat harjoittelut ovat museo- ja kulttuuriperintöalalla yleisiä, ja turhautuneisuus asiaan tuli esille harjoittelukyselyiden vastauksissa.

Opintopisteet eivät ole tarpeeksi siitä, että harjoittelija tekee usein tismalleen saman työmäärän ja yhtä hyvin, kuin muut paikassa työskentelevät, mutta ilmaiseksi. Se ei ole "kivaa", eikä se ole "saatpahan uusia kokemuksia", vaan se on hyväksikäyttöä. Jokainen työtä tekevä ansaitsee edes jonkun korvauksen työstään ja se pitäisi pystyä järjestämään.

Moni opiskelija ilmaisi toivoneensa, että palkaton harjoittelu johtaisi myöhemmin esimerkiksi palkalliseen kesätyöhön tai edistäisi työuraa muulla tavoin konkreettisesti. Opiskelijan tyytyväisyys palkattomaan harjoitteluun saattoi jopa riippua siitä, oliko se johtanut myöhemmin palkkatyöhön samassa organisaatiossa.

Palkattomuutta perustellaan usein sillä, että harjoittelija saa vastikkeeksi opintopisteitä ja työkokemusta. Työn tulee kuitenkin taata toimeentulo. Opinnoissa edistyminen ja työkokemus eivät korvaa palkkaa. On huolestuttavaa, jos museo- ja kulttuuriperintöalalle muodostuu oletamus siitä, että palkaton työ on ehto palkallisen työn saamiselle myöhemmässä vaiheessa.

Työn sisältö oli mielekästä, mutta palkattomuus tietenkin huono asia. En myöskään osaa sanoa, että seuraako tästä harjoittelusta hyötyä myöhemmin uralla kontaktien kautta. Kokemuksen kautta toki.

Mikäli opiskelija päättää tehdä harjoittelunsa palkatta, harjoittelun ohjaukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Palkaton harjoittelija ei saa korvata pienissäkään määrin palkallisen työntekijän työpanosta. Esimerkiksi työvuoroissa harjoittelijan kanssa tulee aina työskennellä palkattu työntekijä. Korkeakoulun yhteyshenkilön on hyvä tuoda tämä

opiskelijoiden tietoon ennen harjoittelun alkua. Asian voi kirjata myös harjoittelusopimukseen.

Kaikki opiskelijat eivät olleet tyytymättömiä palkattomaan harjoitteluunsa. Näissä tapauksissa opiskelijat olivat kokeneet, että palkattomuuden vuoksi heidän työsuorituksensa ei kohdistunut onnistumisen painetta. Toinen peruste opiskelijoiden tyytyväisyyteen palkattomaan harjoitteluunsa oli harjoittelujakson lyhyt kesto. Toisin sanoen opiskelijat kokevat palkattomuuden olevan perusteltua, mikäli harjoittelujakso on lyhyt ja sisällöltään ohjattua työelämään tutustumista. Toisaalta lyhyisiin harjoittelujaksoihin oltiin keskimäärin tyytymättömämpiä, sillä silloin oppimiskokemus koettiin puutteelliseksi. Eräs vastaaja totesi olleensa kateellinen saman työpaikan pidempiaikaisille harjoittelijoille, sillä heidän ohjaukseensa ja työtehtäviinsä panostettiin enemmän.

Palkattomat harjoittelut ovat museo- ja kulttuuriperintöalan ongelma, jonka kitkemiseksi MAL tekee töitä. Museoalan harjoittelujen rahoitukseen liittyvät haasteet tunnistetaan myös korkeakouluissa ja työnantajaorganisaatioissa. Esimerkiksi kaupungin tai kunnan alaisuudessa toimivan museon mahdollisuus maksaa palkkaa harjoittelijoilleen riippuu siitä, osoitetaanko tarkoitukseen erillinen rahoitus.

Harjoittelijoiden vastaukset toivat esiin toisenkin palkattomiin harjoitteluihin liittyvän epäkohdan. Suuri osa museoalan työnantajista odottaa oppilaitoksen osallistuvan harjoittelijan palkkakustannuksiin.

Palkkaerot yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden välillä koetaan epäreiluksi. Harjoittelukyselyiden tuloksista tulee ilmi, miten suuri merkitys yliopistojen myöntämällä harjoittelutuella on museoalan harjoitteluissa. Ammattikorkeakoulujen opiskelijoilla ei ole mahdollisuutta hakea harjoitteluun rahoitusta oppilaitokseltaan, minkä vuoksi yliopisto-opiskelijat ovat usein etulyöntiasemassa palkallisista harjoittelupaikoista kilpailtaessa.

Minusta on todella eriarvoistavaa, että monet paikat vaativat koululta harjoittelun rahallista tukea. Se asettaa eri koulujen opiskelijat eriarvoisiksi. Lisäksi mielestäni harjoittelusta tulisi aina saada kunnollinen korvaus ja harjoittelijoita ei tulisi käyttää halpana työvoimana.

Moni opiskelija löytää harjoittelupaikkansa ottamalla itse yhteyttä kiinnostavaan organisaatioon. Harjoittelijoille suunnatun kyselyn tulosten perusteella noin joka neljäs oma yhteydenotto johtaa palkalliseen harjoitteluun.

Jotkut kyselyyn vastanneet opiskelijat kertoivat, että olivat itse ehdottaneet palkatonta harjoittelua itseään kiinnostavalle organisaatiolle. Työnantajaorganisaatioiden on hyvä pitää mielessä, että valtaosa opiskelijoista tavoittelee kuitenkin palkallista harjoittelupaikkaa. Opiskelija ei välttämättä rohkene pyytää palkkaa potentiaalisen

harjoittelupaikan menettämisen pelossa, joten työnantajaorganisaatioiden kannattaa ottaa palkkakysymys esille oma-aloitteisesti. Korkeakoulujen puolestaan on hyvä kannustaa opiskelijoita pyytämään rohkeasti palkkaa harjoittelustaan.

Riittävän pitkä harjoittelu takaa hyvän oppimiskokemuksen

Harjoittelun pituudet ovat hyvin vaihtelevia eri korkeakouluissa. Harjoittelujakson pituus riippuu aina opetussuunnitelman mukaisista oppimistavoitteista sekä opintopistemäärästä. Varsinkin palkattomissa harjoitteluissa työtuntien tulee vastata opintopistemäärää, ja mahdollisesta lisätyöstä tulee saada rahallinen korvaus.

Harjoittelun ei tule vaikeuttaa opiskelijan toimeentuloa. Jotta tutkinto-opiskelija olisi oikeutettu opintotukeen, tämän tulee suorittaa vähintään 4,8 opintopistettä kuukaudessa. Yksi opintopiste vastaa noin 27 tunnin työpanosta.

Harjoittelijoille suunnatun kyselyn vastaajat olivat tehneet lyhyimmillään vain kaksi viikkoa kestäneen harjoittelun. Lyhyellä harjoittelujaksolla kokemus rinnastuu ennemmin työhön tutustumiseen kuin työssä oppimiseen. Riittävän pitkä harjoittelujakso mahdollistaa museotyön oppimisen käytännössä. Museoille suunnatun kyselyn vastauksista päätellen museoille saattaa olla vaikeaa keksiä sopivia työtehtäviä lyhyelle harjoittelujaksolle, sillä tehtäväkokonaisuus tulisi olla mahdollista suorittaa loppuun asti harjoittelun aikana.

Olisin toivonut, että harjoitteluni olisi ollut kestoaltaan pidempi. Koin, että pidemmässä harjoittelussa minut olisi perehdytetty paremmin erilaisiin työtehtäviin ja olisin saanut myös aikaiseksi jotain museolle oikeasti hyödyllistä. Nyt museoharjoittelu oli tavallaan pitkänpuoleinen opastus. Seurasin pari päivää aina jonkun työntekijän kannoilla ja sitten oli aika vaihtaa seuraaviin hommiin, joten työtehtävät jäivät pintapuolisiksi. Tehtävät kartuttivat museoalan osaamista heikosti, joskin pääsin samalla tutustumaan museoon ja sen työtehtäviin erittäin monipuolisesti.

Kyselyiden tulosten perusteella tyypillinen museoalan harjoittelujakso kestää 1–3 kuukautta. Ainakin joissain korkeakouluissa opiskelijoilla on mahdollisuus tehdä vaadittua minimikestoa pidempi työharjoittelu ja saada opintopisteitä myös ylimenevästä osuudesta. Tämä on hyvä toimintatapa silloin, kun kyseessä on palkallinen harjoittelu.

Harjoittelun ohjaukseen kannattaa panostaa

Harjoittelijoille suunnatun kyselyn vastauksissa korostuu laadukkaan ohjauksen merkitys harjoittelujakson onnistumiselle. Jokaisella harjoittelijalla tulisi olla nimetty ohjaaja koko harjoittelujakson ajan. Ohjaus saattaa painottua harjoittelun alkuvaiheeseen, mutta on tärkeää, että harjoittelijan työn edistymistä seurataan säännöllisesti.

Hyvään ohjaukseen kuuluu alkukeskustelu harjoittelijan oppimistavoitteista ja niiden mukaisista työtehtävistä, perehdytys yhdessä sovittuihin työtehtäviin sekä säännölliset palautekeskustelut. Harjoittelun lopuksi ohjaaja ja harjoittelija käyvät loppukeskustelun, jossa käydään läpi harjoittelun tavoitteiden toteutuminen molempien osapuolten näkökulmasta.

Harjoittelijalla tulee aina olla mahdollisuus kääntyä ohjaajansa puoleen mieltään askarruttavissa asioissa. Ohjaajan jäädessä esimerkiksi kesälomalle tulee hänen tilalleen nimittää sijaistava ohjaaja.

Ohjaus oli mielestäni tavattoman puutteellista. Olisi pitänyt pyytää enemmän ohjausta, mutta koin sen hyvin vaikeaksi asemassani. Ohjaajani vaikutti rasittuneelta ja väsyneeltä työhönsä, joten en halunnut vaikeuttaa hänen oloaan ja asemaansa entisestään.

Puutteelliseksi koettu ohjaus on harjoittelijoille suunnatun kyselyn perusteella tyypillisin museoalan harjoitteluissa koettu ristiriitatilanne. Taustalla saattaa olla esimerkiksi työpaikan sisäisiä jännitteitä tai ohjaajaksi nimetyn työntekijän kiireellisyys.

Työnantajalla on velvollisuus varmistaa, että ohjaajalla on riittävästi työaikaa ohjaustehtävään. Harjoittelukyselyiden vastausten perusteella ei ole tavatonta, että ohjaajan odotetaan huolehtivan harjoittelun ohjauksesta muiden työtehtäviensä lisäksi. Ratkaisu on huono kaikkien osapuolten kannalta. Tarvittaessa harjoittelijalle voidaan nimittää useampi ohjaaja, jolloin ohjausvastuu jakautuu.

Minulla oli käytännössä kaksi ohjaajaa: nimetty vastuuhjaaja, joka vastasi työpaikan käytäntöihin perehdyttämisestä ja varsinainen ohjaaja, joka vastasi kokoelmatyöstä, jota tein harjoitteluni aikana pääasiassa.

Harjoittelun riittävä ohjaus ei tue ainoastaan harjoittelijan työsuoritusta. Harjoittelijoiden kokemuksissa nousi esille ohjaajan kiireellisuuden vaikutus harjoittelijan kokemukseen työyhteisöstä. Jos harjoittelijalle ei ole aikaa, hänen mahdollisuutensa kokea itsensä osaksi työyhteisöä heikentyy.

Harjoittelija osaksi työyhteisöä

Sekä harjoittelijoiden että museoiden edustajien avoimissa vastauksissa tuotiin esille työyhteisön vaikutus harjoittelun onnistumiseen. Museoille osoitetun kyselyn vastauksissa kerrottiin, että harjoittelijoilta oli tullut kiitosta hyvästä työyhteisöstä. Monelle museolle on tärkeää saada harjoittelija tuntemaan itsensä tasaveroiseksi työntekijäksi muiden rinnalla. Harjoittelijoille esimerkiksi osoitettiin samat työsuhte-edut kuin vakituisille työntekijöille. Korkeakouluharjoittelut sisältävät usein asiantuntijatason työtehtäviä, ja harjoittelijaan tulisi suhtautua sen mukaisesti.

Koin oloni tervetulleeksi osaksi tiimiä. Koin heti alusta lähtien, että minuun suhtauduttiin tasavertaisena työntekijänä asiantuntijoiden joukossa. Juuri valmistuvalle taidehistorian maisterille tämä oli todella tärkeä tunne ja kokemus. Olen viihtynyt harjoittelupaikassani todella hyvin, enkä haluaisi, että harjoitteluni loppuu vielä!

Harjoittelijan osallistaminen työpaikan yhteisiin asioihin, kuten henkilöstökokouksiin ja virkistyspäiviin, edesauttaa harjoittelijan työssä onnistumista. Työyhteisön ohella työpaikan toimintatavat tulevat tutuiksi. Yhteisissä kokoontumisissa on myös luontevaa ottaa esille harjoittelijan työnkuvaan liittyviä aiheita.

Joissain harjoittelijoiden avoimissa vastauksissa tuotiin esille kokemus vakituisen henkilökunnan ”unohtaneen” harjoittelijan omien työtehtäviensä ääreen. Tämä ei kerro välttämättä suhtautumisesta harjoitteliijaan, vaan siitä, miten kiireisen museoarjen keskellä huomio kiinnittyy ensisijaisesti omaan työnkuvaan. Kiireenkin keskellä on kuitenkin tärkeää muistaa osoittaa kiinnostusta harjoittelijaa ja tämän työtä kohtaan. Harjoittelijan perehdyttäminen työhön, organisaatioon ja toimialaan voi samalla rikastuttaa esihenkilön ja kokeneemman työntekijän omaa työtä ja käsityksiä työelämästä.

Harjoitteluista tulee sopia kirjallisesti

Museo- ja kulttuuriperintöalan harjoittelujen sopimuksissa ilmenee kyselyiden vastausten perusteella puutteita. Kirjallinen sopiminen harjoittelun osapuolten kesken selkiyttää harjoittelijan, harjoittelupaikan ja oppilaitoksen vastuut. Kirjallinen harjoittelusopimus ehkäisee ja auttaa ratkaisemaan mahdollisia ristiriitatilanteita.

Palkallinen harjoittelujakso tapahtuu työsuhteessa, jos myös muut työsuhteen tunnusmerkit täyttyvät. Tällöin harjoittelijan ja harjoittelupaikan (työnantajan) välillä laaditaan työsopimus. Työsopimus on mahdollista tarkastuttaa oman ammattijärjestön juristilla. Mikäli harjoittelija päätyy tekemään palkattoman harjoittelun, laaditaan kirjallinen sopimus harjoittelun tehtävistä ja tavoitteista eli harjoittelusopimus. Harjoittelusopimuksen sopijaosapuolina ovat harjoittelija, harjoittelupaikka sekä oppilaitos. Palkattomat harjoittelut sijoittuvat työehtosopimusten ja työolainsäädännön ulkopuolelle, minkä vuoksi kirjallisen harjoittelusopimuksen laatiminen on erityisen tärkeää.

On suositeltavaa, että harjoittelusopimus laaditaan myös silloin, kun harjoittelu on palkallinen. Tämä selkiyttää eron harjoittelijan ja tavallisen työntekijän välillä.

Poikkeusolosuhteiden vaikutukset harjoitteluihin

Monista muista yliopistoissa opiskeltavista aineista poiketen museologian opintoihin kuuluu usein pakollinen harjoittelujakso. Ammattikorkeakouluissa harjoittelut ovat keskeinen osa tutkintoa. Museoalan ammattikorkeakoulututkintoihin (konservointi, Metropolia-ammattikorkeakoulu ja restaurointi, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu XAMK) kuuluu kaksi 15 op laajuista harjoittelujaksoa. Museoalan harjoittelujen toteutuminen on näin ollen edellytys alan tutkinnon suorittamiselle. Koronapandemiasta johtuneilla poikkeusolosuhteilla oli väistämättä vaikutusta alan opiskelijoiden opinnoissa edistymiseen.

Harjoittelukyselyiden perusteella sekä museot että korkeakoulut kehittivät poikkeusaikana toimintatapoja, jotka mahdollistivat museoalan harjoittelujen toteutumisen. Museoalan harjoitteluja toteutettiin poikkeusjärjestelyin, kuten muokkaamalla työtehtäviä etätyöskentelyyn sopiviksi tai tarjoamalla harjoittelupaikkoja opiskelijoille, joiden valmistuminen riippui siitä.

Eräs harjoittelijoille suunnattuun kyselyyn vastannut opiskelija kertoi, että hänen harjoittelupaikkansa oli tehnyt mittavia poikkeusjärjestelyjä mahdollistaakseen riskiryhmään kuuluneen harjoittelijansa harjoittelujakson koronapandemiasta huolimatta. Korkeakoulut puolestaan tarjosivat vaihtoehtoisia suoritumahdollisuuksia opiskelijoille, joiden tutkinnon suorittaminen olisi viivästynyt puuttuneen museoalan harjoittelun vuoksi. Museoalan ja korkeakoulujen sitoumus alan harjoittelujen mahdollistamiseen koronapandemian aikana ansaitsee kiitoksen.

Harjoittelu oli paras mahdollinen, minkä saatoin tänä poikkeusaikana suorittaa. Muuten olen täydellisen tyytyväinen, mutta harmi tietenkin, etten voinut tehdä tätä harjoittelua paikan päällä, siksi vain osittain tyytyväinen.

Poikkeusolosuhteet ovat kuitenkin vaikuttaneet museoalan opiskelijoiden opintojen edistymiseen. Peruuntuneet ja siirtyneet harjoittelut ovat viivästyttäneet tutkintojen suorittamista tavoiteajassa. Joidenkin opiskelijoiden tapauksessa harjoittelu oli viivästynyt jopa vuodella. Lisäksi terveysturvallisuuteen liittyvien määräysten vuoksi harjoittelujaksojen sisällöissä ovat painottuneet tehtäväkentät, jotka eivät edellytä asiakaskontakteja. Näin ollen harjoittelijoilla ei ole ollut välttämättä mahdollisuutta perehtyä esimerkiksi museopedagogiikan tai yleisötyön tehtäviin.

Äärimmäinen esimerkki koronapandemian vaikutuksesta museoalan opintoihin on vastaaja, joka päätyi luopumaan opinto-oikeudestaan opintotukioikeuden päätyttyä ennen pakollisen harjoittelun suorittamista. Hän ei ollut löytänyt harjoittelupaikkaa pandemian aikana. Vastaavassa tilanteessa on tärkeää pyrkiä sopimaan vaihtoehtoinen suoritusmuoto, jotta harjoittelupaikan puuttuminen ei estäisi tutkinnon suorittamista.

Osa kyselyyn vastanneista harjoittelijoista oli ollut tyytyväinen mahdollisuuteen tehdä etätyötä. Etätyö on helpottanut esimerkiksi asuinpaikkakunnan ulkopuolelle sijoittuneiden harjoittelujen toteuttamista, kun opiskelijan ei ole tarvinnut käyttää aikaa matkustamiseen tai hankkia väliaikaista asuntoa harjoitteluaan varten. Toisaalta moni koki jääneensä paitsi museotyön arjesta kotoa käsin työskennellessään. Samoin työyhteisöön tutustuminen on ollut vaikeaa ilman lähikontakteja. Poikkeusolosuhteissa työskentelyn haaste harjoittelun ohjaajalle ja työnantajaorganisaatiolle onkin kehittää toimintatapoja, joilla harjoittelija saadaan kokemaan olevansa osa työyhteisöä.

9 Lopuksi

Opiskelijatoiminta ja oppilaitosyhteistyö ovat Museoalan ammattiliiton toiminnassa keskeisessä roolissa. Alan edunvalvojana ammattijärjestön tehtävä on seurata museoalalle valmistavan koulutuksen kehitystä.

Harjoittelijat ovat tulevaisuuden museo- ja kulttuuriperintöalan asiantuntijoita, joille oman alan harjoittelu on tärkeä kokemus. Kyselyiden avoimien vastausten perusteella onnistunut harjoittelujakso saattaa olla tärkeimmäksi koettu osa opintoja. Harjoittelijoiden työpanos museoissa on suuri, ja monelle alan organisaatiolle harjoittelijoiden tekemä työ tuottaa merkittävää hyötyä.

Onnistunut harjoittelu hyödyttää tasaveroisesti sekä harjoittelijaa että harjoittelupaikkaa. Harjoittelija ansaitsee tulla kohdelluksi arvostettuna työyhteisön jäsenenä, ja arvostukseen kuuluu oleellisesti rahallinen korvaus tehdystä työstä.

Harjoittelun osapuolet ottavat vain harvoin yhteyttä ammattijärjestöönsä harjoitteluihin liittyvissä kysymyksissä. Korkeakouluja edustaneet kyselyn vastaajat toivat kuitenkin esille MALn kanssa tehdyn oppilaitosyhteistyön hyödyllisyyden. Moni heistä totesi museoharjoitteluja koskevien ohjeiden olevan tervetulleita. Harjoittelukyselyiden analyysin sekä sen pohjalta laaditun hyvän museoharjoittelun ohjeistuksen tarkoitus on tukea kaikkia alan toimijoita. Toivomme, että museoalan harjoittelukyselyiden tulokset hyödyttävät niin opiskelijoita, oppilaitoksia kuin työnantajia.

Museoalan ammattiliitto MAL kiittää kaikkia kyselyyn vastanneita arvokkaan tiedon jakamisesta!

Liite 1

Museoalan harjoittelijoiden kysely / Museoalan ammattiliitto MAL ry

Pyydämme sinua vastaamaan kyselyyn mikäli olet suorittanut tai suorittamassa harjoittelun museoalalla tai harjoittelusi peruuntui esimerkiksi koronan takia. Vastauksia käytetään museoalan edunvalvonnan kehittämiseksi sekä onnistuneen museoharjoittelun oppaan luomiseksi, joka palvelee niin harjoittelijoita kuin museoita ja korkeakouluja. Vastaukset ovat anonyymeja. Mikäli haluat vastata kyselyyn useamman museoalan harjoittelun osalta, täytähän kyselyn kunkin harjoittelun osalta erikseen. Tähdellä (*) merkityt kentät ovat pakollisia.

Kysely on avoinna 13.6.2021 saakka. Kiitos vastauksistasi!

Vastaamalla kyselyyn voit osallistua Museokortin arvontaan! Arvontaa varten pääset antamaan yhteystietosi erillisellä lomakkeella kyselyyn vastaamisen jälkeen. Antamiasi yhteystietoja ei voida yhdistää kyselyn vastauksiin.

Lisätiedot:

Järjestökoordinaattori Heta Hedman

heta.hedman(at)museoalanammattiliitto.fi / toimisto(at)museoalanammattiliitto.fi

Taustatiedot

Sukupuoli *

[vastausvaihtoehdot: Nainen Mies Muu En halua sanoa]

Oletko ammattijärjestön jäsen? *

[Vastausvaihtoehdot: Olen Museoalan ammattiliitto MALn jäsen Olen toisen Akavan Erityisalojen jäsenyhdistyksen jäsen Olen muun ammattijärjestön jäsen Olen vain työttömyyskassan jäsen En ole ammattijärjestön eikä työttömyyskassan jäsen En osaa sanoa Muu]

Mitä kautta löysit kyselyn? *

[Vastausvaihtoehdot: Hakukoneen Tuttavan suosituksen MALn kotisivujen MALn sosiaalisen median MALn uutiskirjeen Akavan Erityisalojen kotisivujen Akavan Erityisalojen sosiaalisen median Sosiaalisen median ryhmän / verkoston Museoposti-listan Ainejärjestön sähköpostilistan Korkeakoulun/oppiaineen sähköpostilistan Muu]

Oletko suorittanut harjoittelun museoalalla? *

[Vastausvaihtoehdot: Kyllä Suoritan museoalan harjoittelua parhaillaan Olen sopinut museoalan harjoittelun suorittamisesta, mutta harjoitteluni ei ole vielä alkanut Sovin museoalan harjoittelun suorittamisesta, mutta harjoitteluni peruuntui]

Mikäli harjoittelusi peruuntui, vastaa kyselyn kysymyksiin soveltuvien osien. Useimmissa kohdissa voit vastata oletuksella, että harjoittelusi olisi toteutunut. Voit myös valita vastausvaihtoehdoksi "Muu" / "En osaa sanoa", mikäli muut vaihtoehdot eivät kuvaa tilannettasi.

Harjoittelun perustiedot

Milloin harjoittelusi oli/on? *

[Vastausvaihtoehdot: Kuluva / ensi vuoden aikana Suoritan harjoittelua parhaillaan Kokonaan / suurimmaksi osaksi kuluneen koronapandemian aikaan Ennen koronapandemiaa, mutta alle kaksi vuotta sitten 2-5 vuotta sitten Yli 5 vuotta sitten Muu]

Minkä ikäisenä suoritat/suoritat museoalan harjoittelun? *

[Vastausvaihtoehdot: Alle 18 18 - 29 30 - 40 41 - 50 51 - 63 64 - 79 80 -]

Opiskelitko harjoittelun aikaan.. *

[Vastausvaihtoehdot: Yliopistossa Ammattikorkeakoulussa Muu]

Missä vaiheessa opintojasi suoritat/suoritat harjoittelun museoalalla? *

[Vastausvaihtoehdot: Kandi- / AMK- vaiheessa Maisteri- / YAMK -vaiheessa Molemmissa vaiheissa Lisä-/täydennyskoulutuksessa Jatko-opintojen aikana Muu]

Miten löysit harjoittelupaikan? *

[Vastausvaihtoehdot: Jätin hakemuksen harjoittelupaikkailmoitukseen ja sain paikan Otin itse yhteyttä organisaatioon Oppiaineeni järjesti harjoittelupaikan Sain paikan verkostojeni kautta Muu]

Mikäli vastasit harjoittelupaikkailmoitukseen, mitä kautta löysit ilmoituksen? *

[Vastausvaihtoehdot: En vastannut harjoittelupaikkailmoitukseen TE-palvelut Aarresaari Jobteaser Kuntarekry Valtiolle.fi Duunitori Museoposti-lista Ainejärjestön sähköpostilista/sosiaalinen media Oppiaineen sähköpostilista/sosiaalinen media Museon omat kotisivut/sosiaalinen media Tuttavani vinkkasi Muu]

Järjestyikö harjoittelupaikka nopeasti vai haitko paikkaa pidemmän aikaa, esimerkiksi useamman vuoden? Jos lähetit hakemuksia, kuinka monta hakemusta lähetit arviosi mukaan ennen harjoittelupaikan löytämistä? *

Minkä tyyppisessä museossa/museoalan organisaatiossa harjoittelusi oli/on? *

Museotyyppien jaottelun tarkemmat määritelmät löydät Suomen Museoliiton sivuilta:

<https://www.museoliitto.fi/index.php?k=8370>.

[Vastausvaihtoehdot: Kulttuurihistoriallisessa museossa Taidemuseossa Erikoismuseossa Luonnontieteellisessä museossa Muussa museo- ja kulttuuriperintöalan organisaatiossa En osaa sanoa Muu]

Millä sektorilla museoalan harjoittelupaikkasi oli/on? *

[Vastausvaihtoehdot: Yksityisessä museossa tai muutoin yksityisellä sektorilla Kaupunginmuseossa tai muussa kunnan alaisuudessa toimivassa organisaatiossa Museovirastossa / valtion alaisuudessa toimivassa museossa / muussa valtion alaisuudessa toimivassa organisaatiossa Kansallislageriassa (Ateneum, Kiasma, Sinebrychoffin museo) Yliopiston alaisuudessa toimivassa museossa (esim. Luonnontieteelliset museot) Seurakunnassa tai seurakunnan alaisuudessa toimivassa museossa En osaa sanoa Muu]

Missä maakunnassa harjoittelupaikkasi sijaitsee? *

[Vastausvaihtoehdot: Ahvenanmaalla Etelä-Karjalassa Etelä-Pohjanmaalla Etelä-Savossa Kainuussa Kanta-Hämeessä Keski-Pohjanmaalla Keski-Suomessa Kymenlaaksossa Lapissa Pirkanmaalla Pohjanmaalla Pohjois-Karjalassa Pohjois-Pohjanmaalla Pohjois-Savossa Päijät-Hämeessä Satakunnassa Uudellamaalla Varsinais-Suomessa En osaa/halua sanoa]

Halutessasi voit tässä ilmoittaa harjoittelupaikkasi nimen.

Minkä pituinen on/oli harjoittelusi? *

[Vastausvaihtoehdot: 2 viikkoa Alle 1 kuukauden 1 kuukauden-vajaa 2 kuukautta 2 kuukautta 3 kuukautta 4-6 kuukautta yli 6 kuukautta Muu]

Minkälainen on/oli työaikasi harjoittelussa? *

[Vastausvaihtoehdot: Kokoaikainen työaika Osa-aikainen 80 % työaika (n.30 h viikossa) Osa-aikainen 40-80 % työaika (n.15-30 h viikossa) Osa-aikainen alle 40 % työaika (max 15 h viikossa) En osaa sanoa Muu]

Tarjosiko harjoittelupaikka käyttöösi työvälineet? *

Esimerkiksi tietokone, näyttö, puhelin jne.

[Vastausvaihtoehdot: Tarjosi kaikki työvälineet Tarjosi osan työvälineistä Ei tarjonnut työvälineitä En osaa sanoa Muu]

Oliko/onko harjoittelusi aikaan samassa organisaatiossa myös muita harjoittelijoita? *

Vastausvaihtoehdot: [Useita Muutama Yksi itseni lisäksi Itseni lisäksi ei ollut muita En osaa sanoa Muu]

Harjoittelun aikaiset tehtävät ja ohjaus

Arvioi kuinka suuri osa harjoittelustasi kului/kulua seuraavien tehtävien parissa. *

Luettelointi, digitointi ja/tai muu kokoelmatyö

Näyttelyiden suunnittelu ja/tai toteutus / näyttelynrakennus

Museon viestinnän tai markkinoinnin suunnittelu ja/tai toteuttaminen

Tapahtumien organisointi

Pedagogiset tehtävät kuten opastusten suunnittelu, työpajojen ja leirien suunnittelu ja/tai ohjaaminen

Yleisötyön, asiakaskokemuksen tai kävijätutkimusten suunnittelu ja/tai toteuttaminen

Opastaminen

Kulttuuriperintökohteiden ja -aineistojen dokumentaatio tai inventointi

Kulttuuriympäristötyön tehtävät

Aineettoman kulttuuriperinnön tehtävät

Hallinnolliset tehtävät

Asiakaspalvelu ja/tai lipunmyynti

Näyttelyvalvonta

[Vastausvaihtoehdot: Harjoitteluuni ei kuulunut näitä tehtäviä Pieni osa Kohtuullinen osa Suuri osa En osaa sanoa]

Voit tarkentaa ja täydentää tässä harjoittelun aikaisiin tehtäviin liittyvää vastausta sekä kertoa muista tehtävistä, joita ei käsitelty edellisessä kysymyksessä.

Kuinka paljon saat/sait itse vaikuttaa harjoittelun aikaisiin tehtäviin? *

[Vastausvaihtoehdot: Paljon Jonkin verran En kovin paljon En lainkaan En osaa sanoa Muu]

Koetko/koitko harjoittelun aikaiset tehtäväsi mielekkäiksi ja museoalan osaamista edistäviksi? *

[Vastausvaihtoehdot: Kyllä, täysin! Kyllä, pääosin Osittain Pääosin en En ollenkaan En osaa sanoa Harjoitteluni ei ole alkanut/ei toteutunut]

Halutessasi voit perustella edellisessä kohdassa antamaasi vastausta.

Onko/oliko sinulla nimettyä ohjaajaa harjoittelun aikana? *

[Vastausvaihtoehdot: Koko harjoittelun ajan yksi tai useampi nimetty ohjaaja Osan ajasta yksi tai useampi nimetty ohjaaja Ei nimettyä ohjaajaa En osaa sanoa Muu]

Miten ohjaus on toteutunut/toteutui harjoittelusi aikana? *

[Vastausvaihtoehdot: Ohjaus on/oli säännöllistä koko harjoittelun ajan Ohjausta on/oli lähinnä harjoittelun alkuvaiheessa Ohjaus on ollut/oli epäsäännöllistä ja/tai puutteellista Ohjausta ei (ole) ollut ollenkaan/lähes ollenkaan En osaa sanoa Muu]

Halutessasi voi tarkentaa tai perustella edellisessä kohdassa antamaasi vastausta.

Harjoittelun palkkaus ja rahoitus

Oliko/onko harjoittelusi palkallinen? *

[Vastausvaihtoehdot: Kyllä, harjoitteluni oli/on palkallinen Harjoitteluni oli/on osan ajasta palkallinen ja osan ajasta palkaton Harjoitteluni oli/on lähtökohtaisesti palkaton, mutta sain pienen korvauksen yksittäisestä työsuorituksesta Harjoitteluni oli/on palkaton Muu]

Mikäli harjoittelusi on/oli palkallinen, paljonko saat/sait palkkaa?

[Vastausvaihtoehdot: Harjoitteluni oli palkaton/sain korvauksen yksittäisestä työsuorituksesta Alle 1000 e/kk 1000-1100 e/kk 1101-1200 e/kk 1201-1300 e/kk 1301-1400 e/kk 1401-1500 e/kk Yli 1500 e/kk En osaa sanoa Muu]

Olitko/oletko tyytyväinen palkkaan/palkattomuuteen? Miksi? *

Kerrottiinko sinulle mihin palkkaus/palkattomuus perustuu? *

[Vastausvaihtoehdot: Kyllä Ei En osaa sanoa Muu]

Minkälaisen sopimuksen teit/teet harjoittelupaikan kanssa? *

[Vastausvaihtoehdot: Kirjallisen työsopimuksen harjoittelupaikan kanssa Suullisen työsopimuksen harjoittelupaikan kanssa Kirjallisen sopimuksen harjoittelun tehtävistä ja tavoitteista harjoittelupaikan kanssa (ei työsopimus) Suullisen sopimuksen harjoittelun tehtävistä ja tavoitteista harjoittelupaikan kanssa (ei työsopimus) En tehnyt/tee suullista eikä kirjallista sopimusta harjoittelupaikan kanssa En osaa sanoa Muu]

Saitko korkeakoulun myöntämää harjoittelutukea harjoittelun suorittamiseksi? *

[Vastausvaihtoehdot: Sain korkeakoulun myöntämää harjoittelutukea Hain korkeakoulun harjoittelutukea, mutta en saanut sitä Olen hakenut korkeakoulun harjoittelutukea useasti, mutta en ole saanut sitä Hain korkeakoulun harjoittelutukea, mutta en tiedä vielä saanko sitä En hakenut korkeakoulun harjoittelutukea Korkeakouluni ei tarjonnut harjoittelutukea Muu]

Edellytettiinkö harjoittelupaikassasi korkeakoulun myöntämää harjoittelutukea harjoittelun suorittamiseksi? *

[Vastausvaihtoehdot: Edellytettiin Ei edellytetty En osaa sanoa Muu]

Saitko työtodistuksen harjoittelun suorittamisesta? *

[Vastausvaihtoehdot: Sain työtodistuksen Sain työtodistuksen, mutta usean muistuttelun jälkeen ja/tai pitkän aikaa harjoittelun suorittamisen jälkeen En saanut työtodistusta Harjoitteluni on kesken/ei ole vielä alkanut En osaa sanoa Muu]

Ammattijärjestön jäsenyys

Olitko/oletko ammattijärjestön jäsen harjoittelun aikaan? *

[Vastausvaihtoehdot: Olin/olen Museoalan ammattiliitto MALn jäsen Olin/olen jonkin toisen Akavan Erityisalojen jäsenyhdistyksen jäsen Olin/olen jonkin muun ammattijärjestön jäsen En, olin/olen vain työttömyyskassan jäsen En ollut/ole ammattijärjestön eikä työttömyyskassan jäsen En osaa sanoa Muu]

Oletko harjoittelusi aikana kokenut ristiriitatilanteita? *

Esimerkiksi erimielisyys palkasta, harjoittelun tehtävistä, ohjauksesta jne.

[Vastausvaihtoehdot: Kyllä, olen kokenut En ole kokenut En osaa sanoa Muu]

Mikäli olet harjoittelusi aikana kokenut ristiriitatilanteita tai esimerkiksi epäasiallista käytöstä, kerrotko asiasta hieman enemmän. Käsiteltiinkö asiaa jotenkin työyhteisössä ja saatiinko siihen ratkaisu?

Jos olit/olet ammattijärjestön jäsen harjoittelun aikaan, oletko hakenut ja saanut apua ammattijärjestöltäsi harjoitteluusi liittyvän ristiriitatilanteen hoidossa?

[Vastausvaihtoehdot: Olen hakenut apua ja olen ollut tyytyväinen saamaani apuun Olen hakenut apua, mutta en ole saanut (hyödyllistä) apua En hakenut apua, koska harjoitteluni oli palkaton En hakenut apua, koska halusin selvittää tilanteen vain harjoittelupaikassani En hakenut apua, koska en ole kokenut tarvitsevani sitä En ole kokenut ristiriitatilanteita harjoittelussa Muu]

Muut

Mikäli olet suorittanut/suoritat harjoittelusi osittain tai kokonaan koronapandemian aikaan, onko koronalla ollut jotakin vaikutusta harjoitteluusi?

[Vastausvaihtoehdot: En ole suorittanut harjoittelua koronapandemian aikaan Harjoitteluni peruuntui Harjoitteluni toteutui/toteutuu poikkeusjärjestelyin Koronapandemialla ei ole ollut vaikutusta harjoitteluuni En osaa sanoa Muu]

Mikäli koronapandemialla on ollut vaikutusta harjoitteluusi, kerrotko siitä hieman tarkemmin.

Koetko kaiken kaikkiaan olevasi tyytyväinen museoalan harjoitteluusi? *

[Vastausvaihtoehdot: Olen todella tyytyväinen Olen osittain tyytyväinen En ole kovin tyytyväinen En ole ollenkaan tyytyväinen En osaa sanoa Harjoitteluni ei ole vielä alkanut / harjoitteluni peruuntui]

Halutessasi voit perustella edellisessä kohdassa antamaasi vastausta.

Halutessasi voit täydentää muita antamiasi vastauksia tai kertoa jotakin muuta harjoittelustasi.

Muut terveisesi ja toiveesi Museoalan ammattiliitolle?

Liite 2

Kysely museoalan harjoitteluista museoille ja museoalan organisaatioille / Museoalan ammattiliitto MAL ry

Pyydämme vastaamaan kyselyyn mikäli museoalan organisaatiossanne on ollut harjoittelija/harjoittelijoita viimeisen viiden vuoden aikana. Vastauksia käytetään museoalan edunvalvonnan kehittämiseksi sekä onnistuneen museoharjoittelun oppaan luomiseksi, niin harjoittelijan, museon kuin korkeakoulunkin näkökulmasta. Tähdellä (*) merkityt kentät ovat pakollisia.

Kyselyn vastausaikaa on pidennetty 18.6.2021 saakka. Kiitos vastauksista!

Lisätiedot:

Järjestökoordinaattori Heta Hedman

heta.hedman(at)museoalanammattiliitto.fi / toimisto(at)museoalanammattiliitto.fi

Taustatiedot

Kyselyyn voi osallistua anonymisti. Halutessasi voit kuitenkin kertoa organisaationne ja yhteys henkilön nimen ja yhteystiedot.

Organisaationne nimi

Yhteys henkilön nimi

Yhteys henkilön sähköpostiosoite

Yhteys henkilön puhelin

Mitä kautta löysit kyselyn? *

[Vastausvaihtoehdot: Hakukoneen Tuttavan MALn kotisivujen MALn sosiaalisen median MALn uutiskirjeen Akavan Erityisalojen kotisivujen Akavan Erityisalojen sosiaalisen median Sosiaalisen median ryhmän / verkoston Muu]

Minkä tyyppinen museo tai muu kulttuuriperintöalan toimija organisaationne on? *

[Vastausvaihtoehdot: Kulttuurihistoriallinen museo Taidemuseo Erikoismuseo Luonnontieteellinen museo Muu museo Muu museo- ja kulttuuriperintöalan organisaatio]

Halutessasi voit tarkentaa edellisessä kohdassa antamaasi vastausta (mikäli vastasit "Muu museo/kulttuuriperintöalan organisaatio").

Mille sektorille organisaationne sijoittuu? *

[Vastausvaihtoehdot: Yksityinen museo tai muu yksityisen sektorin organisaatio Kaupunginmuseum tai muu kunnan alaisuudessa toimiva organisaatio Museovirasto / valtion alaisuudessa toimiva museo / muu valtion alaisuudessa toimiva organisaatio Kansallisgalleria (Ateneum, Kiasma, Sinebrychoffin museo) Yliopiston alaisuudessa toimiva museo (esim. luonnontieteelliset museot) Seurakunta tai seurakunnan alaisuudessa toimiva museo Muu]

Minkä kokoinen organisaationne on? *

[Vastausvaihtoehdot: Tavallisesti ei yhtään palkattua henkilöä Alle 5 palkattua henkilöä 6-15 palkattua henkilöä 16-30 palkattua henkilöä 31-70 palkattua henkilöä 71-100 palkattua henkilöä Yli 100 palkattua henkilöä Muu]

Missä maakunnassa organisaatianne sijaitsee? *

[Vastausvaihtoehdot: Ahvenanmaalla Etelä-Karjalassa Etelä-Pohjanmaalla Etelä-Savossa Kainuussa Kanta-Hämeessä Keski-Pohjanmaalla Keski-Suomessa Kymenlaaksossa Lapissa Pirkanmaalla Pohjanmaalla Pohjois-Karjalassa Pohjois-Pohjanmaalla Pohjois-Savossa Päijät-Hämeessä Satakunnassa Uudellamaalla Varsinais-Suomessa En halua sanoa]

Harjoittelun perustiedot

Onko organisaatiossanne ollut harjoittelijoita? *

[Vastausvaihtoehdot: Kyllä, organisaatiossamme on säännöllisesti harjoittelijoita Kyllä, organisaatiossamme on silloin tällöin harjoittelijoita Organisaatiossamme on ollut yksi tai korkeintaan muutama harjoittelija Muu]

Mikäli organisaatiossanne on ollut vain yksittäisiä harjoittelijoita, mistä arvelet tämän johtuvan?

Miten harjoittelija yleensä löydetään organisaatioonne? *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

[Vastausvaihtoehdot: Ilmoitamme harjoittelupaikasta avoimella ilmoituksella Harjoittelija ottaa itse yhteyttä organisaatioomme Harjoittelija löydetään yleensä omien verkostojemme kautta Korkeakoulut tarjoavat harjoittelijoita Muu]

Minkä pituisia harjoittelut ovat tyypillisesti organisaatiossanne? *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

[Vastausvaihtoehdot: 2 viikkoa Alle 1 kuukauden 1 kuukauden - vajaa 2 kuukautta 2 kuukautta 3 kuukautta 4-6 kuukautta Yli 6 kuukautta Muu]

Minkälainen on harjoittelijan työaika tyypillisesti? *

[Vastausvaihtoehdot: Kokoaikainen työaika Osa-aikainen 80 % työaika (n.30 h viikossa) Osa-aikainen 40-80 % työaika (n.15-30 h viikossa) Osa-aikainen alle 40 % työaika (max 15 h viikossa) Muu]

Tarjoatteko harjoittelijalle työvälineitä? *

Esimerkiksi tietokone, näyttö, puhelin jne.

[Vastausvaihtoehdot: Kaikki tarvittavat työvälineet Osa työvälineistä Emme tarjoa harjoittelijalle työvälineitä Muu]

Harjoittelun aikaiset tehtävät ja ohjaus

Mitä tehtäviä harjoitteluun tyypillisesti kuuluu organisaatiossanne? *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

[Vastausvaihtoehdot: Luettelointi, digitointi ja/tai muu kokoelmatyö Näyttelyiden suunnittelu ja/tai toteutus Viestinnän tai markkinoinnin suunnittelu ja/tai toteuttaminen Tapahtumien organisointi]

Pedagogiset tehtävät kuten opastusten suunnittelu, työpajojen ja leirien suunnittelu ja/tai ohjaaminen Yleisötyön, asiakaskokemuksen tai kävijätutkimusten suunnittelu ja/tai toteuttaminen Opastaminen Kulttuuriperintökohteiden ja -aineistojen dokumentaatio tai inventointi

Kulttuuriympäristötyön tehtävät Aineettoman kulttuuriperinnön tehtävät Hallinnolliset tehtävät Asiakaspalvelu ja/tai lipunmyynti Muu]

Voit tarkentaa ja täydentää tässä harjoittelun aikaisiin tehtäviin liittyvää vastausta sekä kertoa muista harjoittelun tehtävistä, joita ei käsitelty edellisessä kysymyksessä.

Kuinka paljon harjoittelija saa itse vaikuttaa harjoittelun aikaisiin tehtäviin? *

[Vastausvaihtoehdot: Paljon Jonkin verran Ei kovin paljon Ei lainkaan Muu]

Minkälaista palautetta olette saaneet harjoittelijoilta tarjoamistanne harjoittelun tehtävistä? *

Onko harjoittelijalla yleensä nimettyä ohjaajaa harjoittelun aikana? *

Vastausvaihtoehdot: [Koko harjoittelun ajan yksi tai useampi nimetty ohjaaja Osan ajasta yksi tai useampi nimetty ohjaaja Ei nimettyä ohjaajaa Muu]

Miten ohjaus toteutetaan harjoittelun aikana? *

[Vastausvaihtoehdot: Ohjaus on säännöllistä koko harjoittelun ajan Ohjausta on lähinnä harjoittelun alkuvaiheessa Ohjaus on epäsäännöllistä Ohjausta ei ole ollenkaan/lähes ollenkaan Muu]

Halutessasi voi täydentää tai perustella ohjaukseen liittyviä vastauksia.

Harjoittelun palkkaus ja rahoitus

Ovatko harjoittelut organisaatiossanne palkallisia? *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

[Vastausvaihtoehdot: Kyllä, harjoittelut ovat aina palkallisia Harjoittelut ovat pääosin palkallisia, mutta meillä on myös ajoittain palkattomia harjoittelijoita Harjoittelut ovat osan ajasta palkallisia ja osan ajasta palkattomia Harjoittelut ovat lähtökohtaisesti palkattomia, mutta harjoittelija voi saada pienen korvauksen yksittäisestä työsuorituksesta Harjoittelut ovat pääosin palkattomia, mutta meillä on myös ajoittain palkallisia harjoittelijoita Harjoittelut ovat aina palkattomia Muu]

Mikäli harjoittelut organisaatiossanne ovat palkallisia, paljonko harjoittelut saavat yleensä palkkaa?

Voit valita useamman vaihtoehdon.

[Vastausvaihtoehdot: Alle 1000 e/kk 1001-1100 e/kk 1101-1200 e/kk 1201-1300 e/kk 1301-1400 e/kk 1401-1500 e/kk Yli 1500 e/kk Harjoittelut ovat palkattomia Muu]

Kerrotaanko harjoittelijalle mihin palkkaus/palkattomuus perustuu? *

[Vastausvaihtoehdot: Kyllä Mikäli harjoittelija kysyy asiaa Ei Muu]

Halutessasi voit täydentää palkkaukseen liittyviä vastauksia tai kertoa jotakin muuta palkkaukseen liittyen.

Minkälainen sopimus harjoittelijan kanssa yleensä tehdään? *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

[Vastausvaihtoehdot: Kirjallinen työsopimus kun palkallinen harjoittelu Suullinen työsopimus kun palkallinen harjoittelu Harjoittelijan kanssa ei tehdä kirjallista eikä suullista sopimusta kun palkallinen harjoittelu Kirjallinen sopimus harjoittelun tehtävistä ja tavoitteista kun palkaton harjoittelu Suullinen sopimus harjoittelun tehtävistä ja tavoitteista kun palkaton harjoittelu Harjoittelijan kanssa ei tehdä kirjallista eikä suullista sopimusta kun palkaton harjoittelu Harjoittelijan kanssa ei tehdä kirjallista eikä suullista sopimusta Muu]

Edellytetäänkö harjoittelijalta korkeakoulun myöntämää harjoittelutukea/palkkaseteliä harjoittelun suorittamiseksi? *

[Vastausvaihtoehdot: Edellytetään aina Edellytetään useimmiten Edellytetään vaihtelevasti Harvoin edellytetään Ei edellytetä ikinä Muu]

Saako harjoittelija työtodistuksen harjoittelun suorittamisesta? *

[Vastausvaihtoehdot: Harjoittelija saa aina työtodistuksen Harjoittelija saa työtodistuksen kun kyseessä on palkallinen harjoittelu Harjoittelija saa työtodistuksen mikäli pyytää sitä Harjoittelija ei yleensä saa työtodistusta Muu]

Muut

Oletteko kokeneet ristiriitatilanteita harjoittelijan kanssa? *

Esimerkiksi erimielisyys palkasta, työtehtävistä, ohjauksesta.

[Vastausvaihtoehdot: Kyllä, olemme kokeneet usein Kyllä, olemme kokeneet joitakin kertoja Kyllä, olemme kerran kokeneet Emme ole kokeneet En osaa sanoa Muu]

Mikäli olette kokeneet ristiriitatilanteita tai esimerkiksi epäasiallista käytöstä, kerrotko asiasta hieman enemmän. Käsiteltiinkö asiaa jotenkin työyhteisössä tai korkeakoulun tai ammattijärjestön kanssa, ja saatiinko siihen ratkaisu?

Mikäli organisaatiossanne on ollut harjoitteluita osittain tai kokonaan koronapandemian aikaan, onko koronalla ollut jotakin vaikutusta harjoitteluiden toteutumiseen?

Voit valita useamman vaihtoehdon.

[Vastausvaihtoehdot: Organisaatiossamme on ollut vähemmän harjoitteluita koronan takia Organisaatiossamme ei ole ollut yhtään harjoittelua koronan takia Sovittuja harjoitteluita on peruttu

Harjoittelut on toteutettu poikkeusjärjestelyin Koronapandemialla ei ole ollut vaikutusta harjoitteluihin Muu]

Mikäli koronapandemialla on ollut vaikutusta harjoitteluihin, kerrotko vaikutuksista hieman tarkemmin.

Oletteko organisaationne taholta kysyneet neuvoa Museoalan ammattiliitosta harjoitteluun liittyvissä asioissa? Mikäli olette, onko saamastanne neuvoista ollut hyötyä harjoittelun toteuttamisen kannalta?

Halutessasi voit täydentää muita antamiasi vastauksia tai kertoa jotakin muuta harjoitteluista organisaatiossanne.

Muut terveiset ja toiveet Museoalan ammattiliitolle?

Liite 3

Kysely museoalan harjoitteluista korkeakouluille / Museoalan ammattiliitto MAL ry

Pyydämme korkeakouluanne/oppiainettanne vastaamaan kyselyyn mikäli opiskelijanne suorittavat harjoitteluita museoalalla. Vastauksia käytetään museoalan edunvalvonnan kehittämiseksi sekä onnistuneen museoharjoittelun oppaan luomiseksi, joka hyödyttää niin harjoittelijoita kuin museoita ja korkeakouluja. Tähdellä (*) merkityt kentät ovat pakollisia.

Kyselyn vastausaikaa on pidennetty 18.6.2021 saakka. Kiitos vastauksista!

Lisätiedot:

Järjestökoordinaattori Heta Hedman

heta.hedman(at)museoalanammattiliitto.fi / toimisto(at)museoalanammattiliitto.fi

Taustatiedot

Kyselyyn voi osallistua anonymisti. Halutessanne voit kuitenkin kertoa korkeakoulunne ja yhteys henkilön nimen ja yhteystiedot.

Korkeakoulun nimi

Tiedekunnan/oppiaineen

Yhteys henkilön nimi

Yhteys henkilön sähköpostiosoite

Yhteys henkilön puhelinnumero

Mitä kautta löysit kyselyn? *

[Vastausvaihtoehdot: Hakukoneen Tuttavan suosituksen MALn kotisivujen MALn sosiaalisen median MALn uutiskirjeen Akavan Erityisalojen kotisivujen Akavan Erityisalojen sosiaalisen median Sosiaalisen median ryhmän / verkoston Museoposti-listan Korkeakoulun sähköpostilistan Sähköpostiviesti Museoalan ammattiliitosta Muu]

Onko korkeakoulunne..*

[Vastausvaihtoehdot: Yliopisto Ammattikorkeakoulu]

Mitä pääaineita/opintosuuntia museoalalla harjoittelunsa suorittavat opiskelijanne edustavat?*

[Vastausvaihtoehdot: Historia-aineet Taidehistoria Taidekasvatus Muut taideaineet Kulttuurintutkimus (esim. kansatiede, uskontotiede, sosiaali- ja kulttuuriantropologia, etnologia, folkloristiikka) Museologia Arkeologia Kirjallisuus Kielitieteet Konservointi Restaurointi Muu]

Suorittavatko opiskelijanne harjoitteluita museoalalla..*

[Vastausvaihtoehdot: Säännöllisesti; vuosittain usea opiskelija suorittaa harjoittelun museoalalla Ajoittain; opiskelijat hakeutuvat silloin tällöin harjoitteluun museoalalle Harvoin Muu]

Arvioi kuinka suuri osa opiskelijoistanne suorittaa museoalan harjoittelun seuraavissa opintovaiheissa.* Kandi / AMK -vaiheessa

Maisteri- / YAMK -vaiheessa

Sekä kandi/AMK- että maisteri/YAMK -vaiheessa

Lisä-/täydennyskoulutuksessa

Jatko-opinnoissa

[Vastausvaihtoehdot: Ei koske opiskelijoitamme Ei yksikään Harva Osa Usea Suurin osa En osaa sanoa]

Miten opiskelijat yleensä löytävät museoalan harjoittelupaikan?*

[Vastausvaihtoehdot: Opiskelijat löytävät harjoittelupaikkansa pääasiassa itse Oppiaine pääasiassa järjestää harjoittelupaikat opiskelijoille Välillä opiskelijat löytävät itse harjoittelupaikan, ja välillä oppiaine järjestää sen heille Muu]

Arvioi kuinka usein opiskelijanne suorittavat harjoitteluita seuraavan tyyppisissä museoissa tai muissa museoalan organisaatioissa*

Tarkemmat museotyyppien määrittelyt löydät Suomen Museoliiton sivuilta: <https://www.museoliitto.fi/index.php?k=8370>.

Kulttuurihistoriallisissa museoissa

Taidemuseoissa

Erikoismuseoissa

Luonnontieteellisissä museoissa

Muissa museo- ja kulttuuriperintöalan organisaatiossa

[Vastausvaihtoehdot: Ei koskaan Harvoin Ajoittain Usein En osaa sanoa]

Arvioi kuinka usein opiskelijanne suorittavat harjoitteluita seuraavilla sektoreilla.*

Yksityinen museo

Muu yksityisen sektorin kulttuuriperintöalan organisaatio

Kaupunginmuseo tai muu kunnan alaisuudessa toimiva organisaatio

Museovirasto / valtion alaisuudessa toimiva museo / muu valtion alaisuudessa toimiva organisaatio

Yliopiston alaisuudessa toimiva museo (esim. luonnontieteelliset museot)

[Vastausvaihtoehdot: Ei koskaan Harvoin Ajoittain Usein En osaa sanoa]

Suorittavatko opiskelijat harjoitteluita usein korkeakoulunne/oppiaineenne yhteistyömuseoissa? *

Esimerkiksi museot, joiden kanssa toteutetaan yhteistyössä museologian opintoja.

[Vastausvaihtoehdot: Usein Ajoittain Harvoin Ei koskaan Korkeakoulullamme/oppiaineellamme ei ole yhteistyömuseota En osaa sanoa]

Arvioi kuinka usein opiskelijanne löytävät harjoittelupaikan seuraavilta alueilta.*

Samalta paikkakunnalta kuin korkeakoulu

Korkeakoulun lähipaikkakunnalta

Muista kaupungeista

Muilta pienemmiltä paikkakunnilta

Ulkomailta

[Vastausvaihtoehdot: Ei koskaan Harvoin Ajoittain Usein En osaa sanoa]

Arvioi kuinka usein opiskelijoidenne harjoittelut ovat seuraavan pituisia.*

2 viikkoa

Alle 1 kuukauden

1 kuukauden - vajaa 2 kuukautta

2 kuukautta

3 kuukautta

4-6 kuukautta

Yli 6 kuukautta

[Vastausvaihtoehdot: Ei koskaan Harvoin Ajoittain Usein En osaa sanoa]

Ohjataan tai kannustetaan opiskelijoita suorittamaan tietyn mittainen harjoittelu korkeakoulun puolesta? *

Mikä on minimikesto palkalliselle ja palkattomalle harjoittelulle, jonka voitte korkeakoulun puolesta hyväksyä? *

Harjoittelun aikaiset tehtävät ja ohjaus

Arvioi kuinka usein seuraavia tehtäviä kuuluu opiskelijoidenne suorittamiin harjoitteluihin. *

Luettelointi, digitointi ja/tai muu kokoelmatyö

Näyttelyiden suunnittelu ja/tai toteutus

Museon viestinnän tai markkinoinnin suunnittelu ja/tai toteuttaminen

Tapahtumien organisointi

Pedagogiset tehtävät kuten opastusten suunnittelu, työpajojen ja leirien suunnittelu ja/tai ohjaaminen

Yleisötyön, asiakaskokemuksen tai kävijätutkimusten suunnittelu ja/tai toteuttaminen

Opastaminen

Kulttuuriperintökohteiden ja aineistojen dokumentaation tai inventoinnin tekeminen

Kulttuuriympäristötyön tehtävät

Aineettoman kulttuuriperinnön tehtävät

Hallinnolliset tehtävät

Asiakaspalvelu ja/tai lipunmyynti

Näyttelyvalvonta

[Vastausvaihtoehdot: Ei koskaan Harvoin Ajoittain Usein En osaa sanoa]

Voit halutessasi tarkentaa ja täydentää tässä harjoittelun alkaisiin tehtäviin liittyvää vastausta.

Minkälaisia kommentteja olette saaneet harjoittelun suorittaneilta harjoittelun tehtävien mielekkyydestä? *

Edellyttääkö korkeakoulu harjoittelupaikalta jotakin harjoittelijan ohjaamisesta?*

Harjoittelun palkkaus ja rahoitus

Ovatko opiskelijoidenne suorittamat museoalan harjoittelut palkallisia? *

[Vastausvaihtoehdot: Kyllä, harjoittelut ovat aina palkallisia Pääosa harjoitteluista on palkallisia

Harjoittelut ovat pääosin palkattomia Harjoittelut ovat aina palkattomia En osaa sanoa Muu]

Halutessasi voit täydentää edellisessä kohdassa antamaasi vastausta.

Tarjotaanko opiskelijoille korkeakoulun myöntämää palkkaseteliä/harjoittelutukea museoalan harjoitteluita varten? *

[Vastausvaihtoehdot: Palkkaseteli/harjoittelutuki myönnetään kaikille sitä haluaville

Palkkaseteli/harjoittelutuki myönnetään hakemuksen perusteella, ja suurin osa hakeneista saa

myönteisen päätöksen Palkkaseteli/harjoittelutuki myönnetään hakemuksen perusteella, ja osa

hakeneista saa myönteisen päätöksen Palkkaseteli/harjoittelutuki myönnetään hakemuksen

perusteella, mutta harva hakeneista saa myönteisen päätöksen Korkeakoulu ei myönnä palkkaseteliä/harjoittelutukea Muu]

Missä tilanteissa korkeakoulu osallistuu sopimuksen/sitoumuksen tekoon harjoittelupaikan kanssa harjoittelun tavoitteista? *

HUOM! Eri asia kuin työsopimus. Voit valita useamman vaihtoehdon

[Vastausvaihtoehdot: Aina Kun harjoittelu on palkaton Kun harjoittelu on palkallinen Kun harjoittelu on palkallinen ja harjoitteluun on myönnetty korkeakoulun harjoittelutuki/palkkaseteli Ei ikinä; sopimus tehdään aina harjoittelijan ja harjoittelupaikan välillä Harjoitteluista ei tehdä sopimuksia Muu]

Voit halutessasi tarkentaa edellisessä kohdassa antamiasi vastauksia.

Tuleeko harjoittelijoiden toimittaa korkeakoululle raportti tai muu kertomus harjoittelusta? *

[Vastausvaihtoehdot: Kyllä, aina Kun harjoitteluun on myönnetty korkeakoulun palkkaseteli/harjoittelutuki Raporttia ei vaadita Muu]

Tuleeko harjoittelijoiden toimittaa korkeakoululle työtodistus suoritetusta harjoittelusta? *

[Vastausvaihtoehdot: Kyllä, aina Kun harjoittelu on palkallinen ja harjoitteluun on myönnetty korkeakoulun palkkaseteli/harjoittelutuki Kun harjoittelu on palkallinen (riipumatta mahdollisesta korkeakoulun palkkasetelistä/harjoittelutuesta) Työtodistusta ei vaadita Muu]

Muut

Ovatko opiskelijanne kokeneet ristiriitatilanteita museoalan harjoittelupaikan kanssa (tietonne mukaan)? *

[Vastausvaihtoehdot: Usein Ajoittain Harvoin Ei koskaan Muu]

Mikäli opiskelijat ovat kokeneet ristiriitatilanteita tai esimerkiksi epäasiallista käytöstä, kerrotko asiasta hieman enemmän. Käsiteltiinkö asiaa jotenkin korkeakoulun kanssa ja saatiinko siihen ratkaisu?

Mikäli opiskelijanne ovat suorittaneet tai suunnitelleet suorittavansa museoalan harjoitteluita koronapandemian aikaan, onko koronalla ollut jotakin vaikutusta harjoitteluiden toteutumiseen?

Voit valita useamman vaihtoehdon.

[Vastausvaihtoehdot: Harjoitteluita on peruttu Harjoittelut on toteutettu poikkeusjärjestelyin Koronapandemialla ei ole ollut vaikutusta harjoitteluihin Opiskelijamme eivät ole suorittaneet harjoitteluita koronapandemian aikaan En osaa sanoa Muu]

Mikäli koronapandemialla on ollut vaikutusta opiskelijoidenne harjoitteluihin, kerrotko siitä hieman tarkemmin?

Oletteko korkeakoulun puolelta kysyneet neuvoa Museoalan ammattiliitosta harjoitteluun liittyvissä asioissa? Mikäli olette, onko saamistanne neuvoista ollut hyötyä harjoittelun toteuttamisen kannalta? *

Voit halutessasi täydentää antamiasi vastauksia tai kertoa jotakin muuta opiskelijoidenne suorittamista harjoitteluista tai korkeakoulunne harjoittelukäytännöistä.

Muut terveiset ja toiveet Museoalan ammattiliitolle?